

धातुपाठः
DHĀTUPĀṬHAḤ

धातुपाठः DHĀTUPĀṬHAḤ

मोतीलाल बनारसीदास

संस्कृत-विद्यापीठ

सम्पादकः

प्रो० जे० एल० शास्त्री

मोतीलाल बनारसीदास

दिल्ली, मुम्बई, चेन्नई, कोलकाता,

बंगलूरु, वाराणसी, पटना

चतुर्थ पुनर्मुद्रण: दिल्ली, 2016

प्रथम संस्करण: 1984

© मोतीलाल बनारसीदास

ISBN: 978-81-208-2493-5

मोतीलाल बनारसीदास

41 यू.ए. बंगलो रोड, जवाहर नगर, दिल्ली 110 007

236, नाईथ मेन, III ब्लॉक, जयनगर, बंगलूरू 560 011

8 महालक्ष्मी चैम्बर, 22, भुलाभाई देसाई रोड, मुम्बई 400 026

203 रायपेट्टा हाई रोड, मैलापोर, चेन्नई 600 004

8 कैमेक स्ट्रीट, कोलकाता 700 017

अशोक राजपथ, पटना 800 004

चौक, वाराणसी 221 001

आर.पी. जैन के द्वारा एन ए बी प्रिंटिंग यूनिट,

ए-44, नारायणा, फेज-1, नई दिल्ली 110 028 में मुद्रित

एवं जे.पी. जैन द्वारा मोतीलाल बनारसीदास

41 यू.ए., बंगलो रोड, जवाहर नगर, दिल्ली-110 007, के लिए प्रकाशित

CONTENTS

भूमिका	(PREFACE)	vii
गणाः	(GANAS)	
1. भ्वादिगणः	(First Conjugation)	१
2. भदादिगणः	(Second Conjugation)	२३
3. जुहोत्यादिगणः	(Third Conjugation)	२६
4. दिवादिगणः	(Fourth Conjugation)	२८
5. स्वादिगणः	(Fifth Conjugation)	३२
6. तुदादिगणः	(Sixth Conjugation)	३३
7. रुधादिगणः	(Seventh Conjugation)	३७
8. तनादिगणः	(Eighth Conjugation)	३८
9. ऋचादिगणः	(Ninth Conjugation)	३९
10. चुरादिगणः	(Tenth Conjugation)	४१
11. कण्ठ्वादिगणः	(Kaṇṭhvādigaṇa)	४१
धातुसूचीपत्रम्	(INDEX)	४३

अथ भ्वादिगणः

भू	सत्तायाम् ।	वदि	अभिवादन-
उदात्तः परस्मैभाषः ॥			स्तुत्योः ।
अथ तवर्गीयान्ताः		भदि	कल्याणे सुखे च ।
एघादयः कथ्यन्ताः षट्त्रिंशदात्मने-		मदि	स्तुतिमोदमद-
भाषाः—			स्वप्नकान्ति-
एघ	वृद्धौ ।	स्पदि	गतिषु ।
स्पद्ध	सङ्घर्षे ।	क्लिदि	किञ्चिच्चलने
गाधृ	प्रतिष्ठालिप्सयो-	मुद	परिदेवने
	ग्रन्थे च ।	दद	हर्षे ।
बाधृ	विलोडने ।	ष्वद, स्वर्द	दाने ।
नाथृ, नाधृ	याञ्ज्रोपतापैश्वर्या	उर्द	आस्वादाने ।
	ऽऽशीःषु ।	कुर्द खुर्द	माने क्रीडायां च ।
दध	धारणे ।	गुर्द गुद	क्रीडायामेव ।
स्कृदि	आप्रवणे ।	पूद	क्षरणे ।
श्वदि	श्वेत्ये ।	ह्राद	अव्यक्ते शब्दे ।

ह्लादी	सुखे च ।	बद	स्थैर्ये ।
स्वाद	आस्वादाने ।	गद	व्यक्तायां वाचि ।
पर्द	कुत्सिते शब्दे ।	रद	विलेखने ।
यती	प्रयत्ने ।	राद	अव्यक्ते शब्दे ।
युतृ, जुतृ	भासने ।	अर्द	गतौ याचने च ।
विथृ, वेथृ	याचने ।	नर्द, गर्द	शब्दे ।
श्रथि	शैथिल्ये ।	तर्द	हिंसायाम् ।
ग्रथि	कौटिल्ये ।	कर्द	कुत्सिते शब्दे ।
कत्थ	श्लाघायाम् ।	खर्द	दन्दशूके ।
इत्युदात्ता अनुदात्ततः ॥		अति, अदि	बन्धने ।
अथातादयः शुन्ध्यन्ता अष्टात्रिंशत्		इदि	परमैश्वर्ये ।
परस्मैभाषाः—		बिदि, भिदि	अवयवे ।
अत	सातत्यगमने ।	गडि	वदनैकदेशे ।
चिती	सञ्ज्ञाने ।	गिदि	कुत्सायाम् :
च्युतिर्	आसेचने ।	टुनदि	समृद्धौ ।
इच्युतिर्	क्षरणे ।	चदि	आह्लादाने दीप्तौ च ।
मन्थ	विलोडने ।	त्रदि	चेष्टायाम् ।
कुथि, पुथि,		कदि, क्रदि,	
लुथि, मथि	हिंसासंक्ले- शनयोः ।	कलदि	आह्वाने रोदने च ।
षिधु	गत्याम् ।	किलदि	परिदेवने ।
षिधू	शास्त्रे माङ्गल्ये च	शुन्ध	शुद्धौ ।
खाट्	भक्षणे ।	इत्युदात्ता उदात्ततः ॥	
खद	स्थैर्ये हिंसायां च		

अथ कवर्गीयान्ताः

शीकादयः श्लाघ्यन्ता द्विचत्वारिंश-
दात्मनेभाषाः—

शीकृ	सेचने ।
लोकृ	दर्शने ।
श्लोकृ	सङ्घाते ।
द्रोकृ, ध्रोकृ	शब्दोत्साहयोः ।
रेकृ	शङ्कायाम् ।
सेकृ, सेकृ,	
सकि, अकि	
श्लुकि	गत्यर्थाः ।
शकि	शङ्कायाम् ।
अकि	लक्षण्ये ।
वकि	कौटिल्ये ।
मकि	मण्डने ।
कक	लौल्ये ।
कुक्, वृक्	आदाने ।
चक्	तृप्तौ प्रतिघाते च ।
ककि, वकि	
मगि इदकि	
त्रकि, ढीकृ,	
त्रौकृ, ष्वस्क,	
वस्क, मस्क,	
टिकृ, टीकृ,	

तिकृ, तीकृ,
रधि, लधि गत्यर्थाः ।
लधि भोजननिवृत्ता-
वपि ।

अधि, वधि,
मधि गत्याक्षेपे ।
मधि कैतवे च ।
राघृ, लाघृ,
द्राघृ, ध्राघृ सामर्थ्ये ।
द्राघृ आयामे च ।
श्लाघृ कत्थने ।

इत्युदात्ता अनुदात्ततः ॥

अथ फक्कादयः शिध्यन्ता द्विषञ्चाशत्
परस्मैभाषाः—

फक्क	नीचैर्गतौ ।
तक्	हसने ।
तकि	कृच्छ्रजीवने ।
बुक्क	भषणे ।
कख	हसने ।
ओखृ, राखृ,	
लाखृ, द्राखृ,	
घ्राखृ	शोषणा- लमर्थयोः ।

शाखृ, श्लाखृ	व्याप्तौ
उख, उखि,	
वख, वखि,	
मख, मखि,	
एख, एखि,	
रख, रखि,	
लख, लखि,	
इख, इखि,	
ईखि, वल्ग,	
रगि, लगि,	
अगि, वगि,	
मगि, तगि,	
त्वगि	
श्रगि, श्लगि,	
इगि, रिगि,	
लिंगि	गत्यर्थाः ।
रिख, त्रख,	
त्रखि, शिखि	इत्यपि केचित् ।
त्वगि	कम्पने च ।
युगि, जुगि,	
बुगि	वर्जने ।
घघ	हसने ।
मघि	मण्डने ।
लघि	शोषणे ।
शिघि	आघ्राणे ।
	इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ चवर्गीयान्ताः

वर्चादय ईजन्ता एकविंशतिरात्मने-
भाषाः—

वर्च	दीप्तौ ।
षच	सेचने सेवने च ।
लोचृ	दर्शने ।
शच	व्यक्तायां वाचि ।
श्चच, श्चचि	गतौ ।
कच	बन्धने ।
कचि, काचि	दीप्तिबन्धनयोः ।
मच, मुचि	कल्कने ।
मचि	धारणोच्छ्वाय- पूजनेषु ।
पचि	व्यक्तीकरणे ।
षट्च	प्रसादे ।
ऋज	गतिस्थानार्जनो- पार्जनेषु ।
ऋजि, भृजी	भर्जने ।
एजू, भ्रजू,	
भ्राजू	दीप्तौ ।
ईज	गतिक्रुत्सनयोः ।
	इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ शुचादयो व्रज्यन्ता द्विसप्ततिः
परस्मैभाषाः—

शुच	शोके ।	उच्छी	विवासे ।
कुच	शब्दे तारे ।	ध्रज, ध्रजि,	
कुञ्च कृञ्च	गतिकौटिल्या- ल्पीभावयोः ।	धृज, धृजि,	
लुञ्च	अपनयने ।	ध्वज, ध्वजि	गतौ ।
अञ्चु	गतिपूजनयोः ।	कूज	अव्यक्ते शब्दे ।
वञ्चु, चञ्चु,		अर्ज, षर्ज	अर्जने ।
तञ्चु, त्वञ्चु,		गर्ज	शब्दे ।
अ्रञ्चु, म्लुञ्चु,		तर्ज	भर्त्सने ।
अ्रुचु, म्लुचु	गत्यर्थाः ।	कर्ज	व्यथने ।
ग्रुचु, ग्लुचु,		खर्ज	पूजने च ।
कुजु, खुजु	स्तेयकरणे ।	अज	गतिक्षेपणयोः ।
ग्लुञ्चु, षसज	गतौ ।	तेज	पालने ।
गुज, गुजि	अव्यक्ते शब्दे ।	खज	मन्थे ।
अर्च	पूजायाम् ।	खजि	गतिवैकल्ये ।
म्लेच्छ	अव्यक्ते शब्दे ।	एजू	कम्पने ।
लछ, लाछि	लक्षणे ,	दुःश्रीस्फूर्जा	वज्रनिर्घोषे ।
वाछि	इच्छायाम् ।	क्षि	क्षये ।
आछि	आयामे ।	क्षीज	अव्यक्ते शब्दे ।
ह्रीछ	लज्जायाम् ।	लज, लजि	भर्जने ।
हुर्छा	कौटिल्ये ।	लाज, लाजि	भर्त्सने च ।
मुर्छा	मोहसमुच्छ्वा- ययोः ।	जज, जजि	युद्धे ।
स्फुर्छा	विस्तृतौ ।	तुज	हिंसायाम् ।
युच्छ	प्रमादे ।	तुजि	पालने च ।
उच्छि	उच्छे ।	गज, गजि,	
		गृज, गृजि,	
		मुज, मुजि	शब्दार्थाः ।

गज मदे च ।
वज, व्रज गतौ ।
इति क्षिवर्जमुदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ टवर्गीयान्ताः

स्रष्टादयोः शाड्घन्ताः षट्त्रिंशदा-
त्मनेभाषाः—

स्रष्ट् अतिक्रमण-
हिंसनयोः ।
वेष्ट् वेष्टने ।
चेष्ट् चेष्टायाम् ।
गोष्ट्, लोष्ट् सङ्घाते ।
घट्ट् चलने ।
स्फुट् विकसने ।
अठि गतौ ।
वठि एकचर्यायाम् ।
मठि, कठि शोके ।
मुठि पालने ।
हेठ विबाधायाम् ।
एठ च ।
हिडि गत्यनादरयोः ।
हुडि सङ्घाते ।
कुडि दाहे ।
वडि विभाजने ।
मडि च ।

भडि परिभाषणे ।
पिडि सङ्घाते ।
मुडि मार्जने ।
तुडि तोडने ।
हुडि वरणे

[हरण इत्येके]
कोपे ।

चडि रुजायां सङ्घाते
च ।

तडि ताडने ।

पडि गतौ ।

कडि मदे ।

खडि मन्थे ।

हेड्, होड् अनादरे ।

वाड् आप्लाव्ये ।

द्राड्, घ्राड् विशरणे ।

शाड् :श्लाघायाम् ।

इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥

अथ शीट्टादयो गड्यन्ता द्वाशोतिः
परस्मैभाषाः—

शीट्ट् गर्वे ।

यीट्ट् बन्धने ।

अट्ट्, अड्ट् उन्मादे ।

कटे वर्षाविरणयोः ।
चटे इत्येके ।
अट, पट गतौ ।
रट परिभाषणे ।
लट बाल्ये ।
शट रुजाविशरणगत्य-

वट वेष्टने ।

किट, खिट त्रासे ।

शिट, पिट अनादरे ।

जट, भट सङ्घाते ।

भट भृतौ ।

तट उच्छ्राये ।

खट् काङ्क्षायाम् ।

एट नृतौ ।

पिट शब्दसङ्घातयोः ।

हट दीप्तौ च ।

षट् अवयवे ।

लुट विलोडने [डान्तो

ज्यमित्येके]

चिट परप्रेष्ये ।

विट शब्दे ।

बिट आक्रोशे ।

हिट इत्येके ।

इट, किट,

कटी गतौ ।

मडि भूषायाम् ।

कुडि वैकल्ये ।

मुट, पुटv मर्दने ।

चुडि अल्पीभावे ।

मुडि खण्डने ।

पुडि चेत्येके ।

रुटि, लुटि स्तेये ।

रुठि, लुठि इत्येके ।

[रुडि, लुडि इत्यपरे ।

स्फुटिर् विशरणे ।

[स्फुटि इत्यपि केचित्]

पठ व्यक्तायां वाचि ।

वठ स्थौल्ये ।

मठ मदनिवासयोः ।

कठ कृच्छ्रजीवने ।

रठ परिभाषणे ।

[रट इत्येके] ।

हठ प्लुतिशठत्वयोः ।

बलात्कार इत्येके ।

रुठ लुठ,

उठ उपघाते ।

ऊठ इत्येके ।

पिठ हिंसासंक्लेशनयोः ।

शठ कैतवे च ।

शुठ प्रतिघाते ।

शुठि इत्येके ।

कुठि च । लुठि	आलस्ये प्रतिघाते च ।	तिपृ, तेपृ, ष्टिपृ, ष्टेपृ	क्षरणार्थाः ।
शुठि रुठि, लुठि	शोषणे । गतौ	तेपृ, ग्लेपृ	कम्पने [च] दैन्ये ।
चुडु अडु	भावकरणे । अभियोगे ।	दुवेपृ केपृ, गेपृ,	कम्पने ।
कडु क्रीडु	कार्कश्ये । विहारे ।	ग्लेपृ च । मेपृ, रेपृ,	
तुडु तूडु इत्येके ।	तोडने ।	लेपृ हेपृ, धेपृ	गतौ । च ।
हुडु, हूडु, होडु	गतौ ।	त्रपूष् कपि	लज्जायाम् । चलने ।
रौडु रोडु, लोडु	अनादरे । उन्मादे ।	रबि, लबि, अबि	शब्दे ।
अड लड	उद्यमने । विलासे ।	लबि कवृ	अवस्रंसने च । वर्गो ।
[लल इत्येके] कड कडि इत्येके ।	मदे ।	कलोवृ क्षीवृ	अधाष्टर्चो । मदे ।
गडि	वदनैकदेशे ।	शीभृ चीभृ च ।	कत्थने ।
इत्युदात्ता उदात्ततः ॥		रेभृ	शब्दे ।
अथ पवर्गीयान्ताः		अभि, रभि इत्येके । ष्टभि, स्कभि	प्रतिबन्धे ।
तिपादयः षट्पृभ्यन्ताश्चत्वारिंशदात्मने- भाषाः—		जभी, जृभि शलभ	गात्रविनामे । कत्थने ।

वलभ गल्भ श्रम्भु [दन्त्यादिश्च] । ष्टुभु	भोजने । घाष्टर्चो । प्रमादे । स्तम्भे ।	कर्ब, खर्ब, गर्ब, शर्व, षर्ब, चर्ब गतौ । चर्ब अदने च । कुबि आच्छादने । लुबि, तुबि अर्दने । चुबि वक्त्रसंयोगे । षृभु, षृम्भु हिसार्थाः । षिभु, षिम्भु इत्येके । शुभ, शुम्भ भाषणे ।
इति तिपिवर्जमुदात्ता अनुदात्ततः ॥		[भासने इत्येके] । हिसायामित्यन्ये । इत्युदात्ता उदात्ततः ॥
अथ गुपादयः शुम्भ्यन्ता एकचत्वारिंशत् परस्मैभाषाः—		
गुपू धूप जप, जल्प जप चप षप रप, लप चुप	रक्षणे । सन्तापे । व्यक्तायां वाचि मानसे च । सान्त्वने । समवाये । व्यक्तायां वाचि । मन्दायां गतौ ।	
तुप, तुम्प, त्रुप, त्रुम्प, तुफ, तुम्फ, त्रुफ, त्रुम्फ पर्प, रफ रफि, अर्ब, पर्ब लर्ब, बर्ब, मर्ब,	हिसार्थाः ।	
		अथाऽनुनासिकान्ताः घिण्यादयो कर्म्यन्ता द्रशात्मने- भाषाः— घिणि, घुणि, घृणि ग्रहणे । घृण, घूर्ण भ्रमणे । पण व्यवहारे स्तुतो च । पन च । भाम क्रोधे । क्षमूष् सहने ।

कमु	कान्तौ । इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥
अथाणादयः क्रम्यन्तास्त्रिंशत्परस्मै- भाषाः—	
अण, रण, वण, भण, मण, कण, क्वण, व्रण, भ्रण, ध्वण, शब्दार्थाः । [धण इत्येके] ।	
ओण	अपनयने ।
शोण	वर्णगत्योः ।
श्रोण	सङ्घाते ।
श्लोण च ।	
पैण	गतिप्रेरण- श्लेषणेषु ।
घण, बण V कनी	शब्दे । दीप्तिकान्ति- गतिषु ।
ष्टन, वन	शब्दे ।
वन, षण	सम्भक्तौ ।
अम	गत्यादिषु ।
द्रम, हम्म, मीमृ	गती ।

मीमृ	शब्दे च ।
चमु, छमु, जमु, भसु	अदने ।
[जिमु इत्येके ।]	
क्रमु	पादविक्षेपे । इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥
अथायादयो रेवत्यन्ता सप्तत्रिंशदा- त्मनेभाषाः—	
अय, वय, पय, मय, चय, तय, णय	गतौ ।
णय	रक्षणेषु च ।
दय	दानगतिरक्षण- हिंसाऽऽदानेषु ।
रय	गतौ ।
ऊयी	तन्तुसन्ताने ।
पूयी	विशरणेषु दुर्गन्धेषु च ।
क्नूयी	शब्दे उन्दे च ।
क्ष्मायी	विधूनने ।
स्फायी, ओप्यायी	वृद्धौ ।
तायृ	सन्तान- पालनयोः ।

शल	चलनसंवरणयोः ।	हृद्यं	गतिकान्त्योः ।
वल, वल्ल	संवरणे सञ्चलने च ।	अल	भूषणपर्याप्ति- वारणेषु ।
मल मल्ल	धारणे ।	त्रिफला	विशरणे ।
भल, भल्ल	परिभाषणहिंसा- दानेषु ।	मील, श्मील, स्मील, क्षमील	निमेषणे ।
कल	शब्द- सङ्घानयोः ।	पील	प्रतिष्टम्भे ।
कल्ल	अव्यक्ते शब्दे ।	णील	वर्णे ।
तेवृ, देवृ	देवने ।	शील	समाधौ ।
षेवृ, गेवृ, ग्लेवृ, पेवृ	सेवने ।	कील	बन्धने ।
मेवृ, म्लेवृ	सेवने ।	कूल	आवरणे ।
शेवृ, खेवृ, केवृ इत्यप्येके ।		शूल	रुजायां सङ्घाते च निष्कर्षे ।
रेवृ	प्लवगतौ ।	तूल	निष्कर्षे ।
इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥		पूल	सङ्घाते ।
अथ मव्यादयोऽवत्यन्ताः सप्तन- वतिः परस्मैभाषाः—		मूल	प्रतिष्ठायाम् ।
मव्य	बन्धने ।	फल	निष्पत्तौ ।
सूक्ष्यं, ईक्ष्यं, ईर्ष्यं	ईर्ष्यार्थाः ।	चुल्ल	भावकरणे ।
हय	गतौ ।	फुल्ल	विकसने ।
शुच्य, चुच्य	अभिषवे ।	चिल्ल	शैथिल्ये भावकरणे च ।
		तिल, तिल्ल	गतौ ।
		वेल्, चेल्,	
		केल्, खेल्,	
		क्ष्वेल्, वेल्	चलने ।
		पेल्, फेल्,	
		खेल्, षेल्,	

शेल्, स्वल	गती । सञ्चलने ।	मर्व	पूरणे ।
खल	सञ्चये च ।	चर्व	अदने ।
गल	अदने ।	भर्व	हिंसायाम् ।
षल	गती ।	कर्व, खर्व,	
दल	विशरणे ।	गर्व	दर्पे ।
इवल, इवल्ल	आशुगमने ।	अर्व, शर्व,	
खोल्, खोर्त्	गतिप्रतिघाते ।	षर्व	हिंसायाम् ।
घोर्त्	गतिचातुर्ये ।	इवि	व्याप्तौ ।
त्सर	छद्मगतौ ।	पिवि, मिवि,	
कमर	हूर्छने ।	रिगवि	सेवने । सेचने चेत्येके ।
अभ्र, वभ्र,		हिवि, दिवि,	
मभ्र, चर	गत्यर्थाः ।	धिवि जिवि	प्रीणनार्थाः ।
चर	भक्षणे च ।	रिवि रवि,	
ष्ठिवु	निरसने ।	धवि	गत्यर्थाः ।
जि	जये ।	कृवि	हिंसाकरणयोश्च ।
जीव	प्राणधारणे ।	मव	बन्धने ।
पीव, मीव,		अव	रक्षणगतिकान्ति- प्रीतितृप्त्यवगम- प्रवेशश्रवणस्वा- म्यर्थयाचनक्रिये- च्छादीप्त्यवाप्त्या- लिङ्गनहिंसादान- भागवृद्धिषु ।
तीव, र्णीव	स्थौल्ये ।		
क्षिवु, क्षैवु	निरसने ।		
उर्वी, तुर्वी,			
थुर्वी, दुर्वी,			
धुर्वी	हिंसार्थाः ।		
गुर्वी	उद्यमने ।		
मुर्वी	बन्धने ।		
पुर्व, पर्व,			

इति जयतिवर्जमुदात्ता उदात्तैः ।।

अथैक उभयतोभाषः—

धावु गतिशुद्धयोः ।
उदात्तः स्वरितेत् ॥

अथोष्मान्ताः

धुक्षादयो घुष्यन्ता द्विपञ्चाशदा-
त्मनेभाषाः—

धुक्ष, धिक्ष सन्दीपनक्लेशन-
जीवनेषु ।

वृक्ष वरणे ।

शिक्ष विद्योपादाने ।

भिक्ष भिक्षायामलाभे
लाभे च ।

क्लेश अव्यक्तायां वचि
बाधन इत्यन्ये ।

दक्ष वृद्धौ शीघ्रार्थे च ।

दीक्ष मौण्डचेज्योपन-
यननियमव्रता-
देशेषु ।

ईक्ष दर्शने ।

ईष गतिहिंसा-

दर्शनेषु ।

भाष व्यक्तायां वाचि ।

वर्ष स्नेहने ।

नेषु अन्विच्छायाम् ।

ग्लेषु इत्यन्ये ।

पेषु प्रयत्ने ।

जेषु, षेषु गती ।

एषु, प्रेषु गती ।

रेषु हेषु, अन्विच्छायाम् ।

हृषु शब्दकुत्सायाम् ।

कासु दीप्तौ ।

भासु शब्दे ।

णासु, रासु, कौटिल्ये ।

एस भये ।

भ्यस इच्छायाम् ।

आङ्ः शसि अदने ।

असु, ग्लसु चेष्टायाम् ।

ईह वृद्धौ ।

वहि, महि गती ।

अहि कुत्सायाम् ।

गर्ह, गल्ह प्राधान्ये ।

बर्ह, बल्ह परिभाषणहिंसा-

वर्ह, वल्ह च्छादनेषु ।

ग्लिह गती ।

वेह जेह, प्रयत्ने ।

बाह [जेह गतावपि]

[जेह निद्राक्षये ।

ब्राह निक्षेप इत्येके ।

काश्रु	दीप्तौ ।	काक्षि, वाक्षि,	
ऊह	वितर्के ।	माक्षि	काङ्क्षायाम् ।
गाहू	विलोडने ।	द्राक्षि, ध्राक्षि,	
ग्रहू, गलहू	ग्रहणे ।	ध्वाक्षि	घोरवासिते च ।
घुषि	कान्तिकरणे ।	चूष	पाने ।
[घष इति केचित्]		तूष	तुष्टौ ।
इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥		पूष	वृद्धौ ।
		मूष	स्तेये ।
अथ घुषिरादयोऽर्हन्त्यान्ता एक- नवतिः परस्मैभाषाः—		लूष, रूष	भूषायाम् ।
		शूष	प्रसवे ।
		यूष	हिसायाम् ।
		जूष च ।	
धुषिर्	अविशब्दने ।	भूष	अलङ्क रे ।
अक्षू	व्याप्तौ ।	ऊष	रुजायाम् ।
तक्षू, त्वक्षू	तनूकरणे ।	ईष	उच्छे ।
उक्ष	सेचने ।	कष, खष,	
रक्ष	पालने ।	शिष, जष,	
णिक्ष	चुम्बने ।	भष, शष,	
तृक्ष		वष, मष,	
[स्तृक्ष]	राक्ष गतौ ।	रुष, रिष	हिसार्थः ।
वक्ष	रोषे । संघात	भष	भर्त्सने ।
	इत्येके ।	उष	दाहे ।
मृक्ष	सङ्घाते ।	जिषु विषु,	
अक्ष इत्येके ।		मिषु	सेचने ।
तक्ष	त्वचने ।	पुष	पुष्टौ ।
पक्ष	परिग्रह इत्येके ।	श्रिषु, शिलषु,	
सूक्ष	आदरे ।		

प्रषु, प्लुषु,	दाहे ।	रह	त्यागे ।
पृषु, वृषु,		रहि	गतौ ।
मृषु	सेचने ।	दह, दहि,	
मृषु	सहने च । इतरौ	बृह, बृहि	वृद्धौ ।
	हिसासंक्ले-	बृहि	शब्दे च ।
	शनयोश्च ।	बृहिर्	इत्येके ।
घृषु	सङ्घर्षे ।	तुहिर्, दुहिर्,	
हृषु	अलीके ।	उहिर्	अर्द्धने ।
तुस, हस,		अर्ह	पूजायाम् ।
ह्लस, रस	शब्दे ।		इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥
लस	श्लेषणक्रीडनयोः ।		
घस्ल	अदने ।	अथ द्युतादयः कृपूपर्यन्ताः पञ्चविंश- तिरात्मनेभाषाः—	
जर्ज, चर्च,			
भर्भ	परिभाषणहिसा- तर्जनेषु ।	द्युत	दीप्तौ ।
पिसृ, पेसृ	गतौ ।	श्विता	वर्णौ ।
हसे	हसने ।	त्रिमिदा	स्नेहने ।
णिश	समाधौ ।	त्रिष्विदा	स्नेहनमोचनयोः ।
मिश, मश	शब्दे रोषकृते च ।		[स्नेहनमोहनयोरित्येके]
शव	गतौ ।	त्रिष्विदा	चेत्येके ।
शश	प्लुतगतौ ।	रुच	दीप्तावभिप्रीतौ च
शसु	हिसायाम् ।	घुट	परिवर्त्तने ।
शंसु	स्तुतौ ।	सट, लुट,	
	[दुर्गतावपीत्येके]	लुठ, [उठ]	उपघाते ।
चह	परिकल्कने ।	शुभ	दीप्तौ ।
मह	पूजायाम् ।	क्षुभ	सञ्चलने ।

एभ, तुभ	हिंसायाम् । [आद्योऽभावेऽपि]	दक्ष	गतिहिंसनयोः ।
सं सु, ध्वंसु,		ऋप	कृपायां गतौ च ।
अं सु	अवसंसने ।	कदि, ऋदि,	
ध्वंसु	गतौ च ।	क्लदि	वैकल्ये । वैकल्य इत्येके ।
सम्भु	विश्वासे ।	कद, ऋद,	
वृत्तु	वर्त्तने ।	क्लद इत्यन्ये ।	
वृधु	वृद्धौ ।	त्रित्वरा	सम्भ्रमे ।
शृधु	शब्दकुत्सायाम् ।		इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥
स्यन्दू	प्रस्रवणे ।		अथ ज्वरादयः फणान्ताः सप्तपञ्चा-
कृपू	सामर्थ्ये ॥ वृत्तं		शत् परस्मैभाषाः—
	इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥	ज्वर	रोगे ।
		गड	सेचने ।
		हेड	वेष्टने ।
		वट, भट	परिभाषणे
		एट	नृतौ ।
			[गतावित्यन्ये]
		ष्टक	प्रतीघाते ।
		चक	तृप्तौ ।
		कखे	हसने ।
		रगे	शङ्कायाम् ।
		लगे	सङ्गे ।
		ह्रगे, ह्रगे,	
घट	चेष्टायाम् ।		
व्यथ	भयसञ्चलनयोः ।		
प्रथ	प्रस्थाने ।		
प्रस	विस्तारे ।		
अद	मर्दने ।		
स्खद	स्खदने ।		
क्षजि	गतिदानयोः ।		

† सम्पूर्णां द्युतादिवृत्तादिश्चेत्यर्थः ।

षगे, ष्टगे	संवरणे ।	॥ मदी	हर्षग्लेपनयोः ॥
कगे	नोच्यते ।	॥ ध्वन	शब्दे ॥
	क्रियासामान्यार्थ-	॥ दलि, वलि, खलि, रणि,	
	त्वात् । अनेकार्थ-	॥ ध्वनि, त्रपि, क्षपयश्च ॥	
	त्वादित्यन्ये ।	॥ स्वन अवतंसने ॥	
अक, अग	कुटिलायां गतौ ।	॥ घटादयो मितः ॥	
कण, रण	गतौ ।	॥ जनीजृष्णसुरञ्जो	
चण, शण		ऽमन्ताश्च ॥	
श्रण	दाने च ।	॥ ज्वल ह्वल ह्वलनमामनुप-	
शण	गतावित्यन्ये ।	सर्गाद्वा ॥	
अथ, श्लथ,		॥ ग्लास्नुवनुवमां च ॥	
अथ, क्लथ	हिंसार्थाः ।	॥ न कम्यमिचमाम् ॥	
चन च ।		॥ शमो दर्शने ॥	
वनु च	नोच्यते ।	॥ यमोऽपरिवेषणे ॥	
ज्वल	दीप्तौ ।	॥ स्वदिर् अवपरिभ्यां च ॥	
ह्वल, ह्वल	सञ्चलने ।	॥ फण गतौ ॥ वृत्तं	
स्मृ	आध्याने ।	इति ज्वरादय उदात्ता उदात्तेतः ॥	
दृ	भये ।	[अथैक उभयतोभाषः—]	
नृ	नये ।	राजृ दीप्तौ ॥	
श्रा	पाके ।	उदात्तः स्वरितेत् ॥	
॥ मारणतोषणनिशामनेषु 'ज्ञा' ॥		[अथ त्रय आत्मनेभाषाः—]	
॥ कम्पने 'चलिः' ॥		दुभ्राजृ दुभ्राशृ,	
॥ छदिर् ऊर्जने ॥		दुभ्लाशृः दीप्तौ ।	
॥ जिह्वोन्मथने 'लडिः' ॥		उदात्ता अनुदात्तेतः ॥	

‡ घटादिगणः समाप्तः ।

अथ स्यमादयः क्षुरत्यन्ताः सप्त-
विंशतिः परस्मैभाषाः—

स्यमु, स्वन,	
ध्वन	शब्दे ।
षम, घृम	अवैकल्ये ।
ज्वल	दीप्तौ ।
चल	कम्पने ।
जल	घातने ।
टल, ट्वल	वैकल्ये ।
घृल	स्थाने ।
हल	विलेखने ।
णल	गन्धे ।
	बन्धन इत्येके ।
पल	गतौ ।
बल	प्राणने धान्याव- रोधे च ।
पुल	महत्त्वे ।
कुल	संस्त्याने बन्धुषु च
शल, हुल,	
पल्ल	गतौ ।
क्वथे	निष्पाके ।
पथे	गतौ ।
मथे	विलोडने ।
दुवम	उद्दिगरणे ।
भ्रमु	चलने ।

क्षरव सञ्चलने ।
क्षुरव सञ्चये ।
इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ द्वावनुदात्तौ

पह मर्षणे ।
उदात्तोऽनुदात्तेत् ॥
रमु क्रीडायाम् ॥
अनुदात्तोऽनुदात्तेत् ॥

अथ षदादयः कसन्ताः सप्त
परस्मैभाषाः—

षद्ल	विशरणगत्यव- सादनेषु ।
शद्ल	शातने ।
क्रुश	आह्वाने रोदने च
कुच	सम्पर्चनकौटिल्य- प्रतिघृम्भ- विलेखनेषु ।
बुध	अवगमने ।
रुह	बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च ।
कस	गतौ ।
	कुचादय उदात्ता उदात्तेत्तौ रुहिस्त्वनुदात्तः । वृत् ॥ इति ज्वलादिर्गणः ॥

अथ हिक्कादयो गूह्यन्ताः पञ्च-
चत्वारिंशदुभयतोभाषाः—

हिकक	अव्यक्ते शब्दे ।
अञ्चु	गतौ याचने च
अचु इत्येके ।	
अचि इत्यपरे ।	
दुयाच्	याचत्रायाम् ।
रेट्	परिभाषणे ।
वृते, चदे	याचने ।
प्रोथृ	पर्याप्तौ ।
मिट्, मेट्	मेधाहिसनयोः ।
मिथृ, मेथृ इत्येके ।	
मिघृ, मेघृ इत्यन्ये ।	
मेघृ	सङ्गमे च ।
णिट् णेट्	कुत्सासन्नि- कर्षयोः ।
शृधु, मृधु	उन्दने ।
बुधिर्	बोधने ।
उबुन्दिर्	निशामने ।
वेण्	गतिज्ञानचिन्ता- निशामनवादित्र- ग्रहणेषु ।
वेनृ इत्येके ।	
खनु	अवदारणे ।
चीवृ	आदानसंवरणयोः

चायृ	पूजानिशामनयोः ।
व्यय	गतौ ।
दाशृ	दाने ।
भेषृ	भये ।
	गतावित्येके ।
भ्रेषृ, भ्लेषृ	गतौ ।
अस	गतिदीप्त्यादानेषु ।
अष इत्येके ।	
स्पश	बाधनस्पर्शनयोः ।
लष	कान्तौ ।
चष	भक्षणे ।
छष	हिसायाम् ।
भष	आदानसंवर- णयोः ।
भ्रक्ष, भ्लक्ष	अदने ।
प्लक्ष च ।	
दासृ	दाने ।
माहृ	माने ।
गुहृ	संवरणे ।
इति हिक्कादय उदात्ताः स्वरितेतः ।	
अथाजन्ताः श्रित्रादयो नयत्यन्ताः पञ्चोभयतोभाषाः—	
श्रिञ्	सेवायाम् ।
	उदात्तः ॥

भृञ्	भरणे ।
हृञ्	हरणे ।
धृञ्	धारणे ।
णीञ्	प्रापणे ।
इति भृत्रादयोऽनुदात्ताः ॥	
अथ घेटादयो ज्यत्यन्ताः षट्- चत्वारिंशत् परस्मैभाषाः—	
घेट्	पाने ।
ग्लै, ग्लै	हर्षक्षये ।
घौ	न्यत्रकरणे ।
द्रै	स्वप्ने ।
घ्रै	तृप्ती ।
घ्यै	चिन्तायाम् ।
रै	शब्दे ।
स्त्यै, ष्ट्यै	शब्दसङ्घातयोः ।
खै	खदने ।
क्षै, जै	
षै	क्षये ।
कै, गै	शब्दे ।
शौ, श्रौ	पाके ।
पै, ओवै	शोषणे ।
ष्टै	वेष्टने ।
ष्णौ	वेष्टने ।
	शोभायां चेत्येके ।
दैप्	शोधने ।

पा	पाने ।
घ्रा	गन्धोपादाने ।
घ्मा	शब्दाग्निसंयो- गयोः ।
ष्ठा	गतिनिवृत्तौ ।
म्ना	अभ्यासे ।
दाण्	दाने ।
ह्व्	कौटिल्ये ।
स्वृ	शब्दोपतापयोः ।
स्मृ	चिन्तायाम् ।
ह्व्	संवरणे ।
सृ	गतौ ।
ऋ	गतिप्रापणयोः ।
गृ, घृ	सेचने ।
ध्वृ	हूर्छने
सृ	गतौ ।
षु	प्रसवैश्वर्ययोः ।
श्रु	श्रवणे ।
घ्रु	स्थैर्ये ।
डु, ड्रु	गतौ ।
जि, जि	अभिभवे ।
इत्यनुदात्ताः ॥	
अथ षिमिङ्ङादयो डीङन्ता ङित् । सप्तविंशतिरात्मनेभाषाः—	
षिमिङ्	ईषद्धसने ।

गुङ्	अव्यक्ते शब्दे ।
गाङ्	गतौ ।
कुङ्, घुङ्,	
उङ्, डुङ्	शब्दे ।
ऋङ्, झुङ्	
गुङ्, डुङ्	चेत्याहुरन्ये ।
च्युङ्, ज्युङ्,	
जुङ्, व, प्रुङ्	
प्लुङ्	गतौ ।
क्लुङ्	इत्येके ।
रुङ्	गतिरेषणयोः ।
घृङ्	अवध्वंसने ।
मेङ्	प्रणिदाने ।
देङ्	रक्षणे ।
श्येङ्	गतौ ।
प्येङ्	वृद्धौ ।
प्रेङ्	पालने ।
इति षिमिङ् प्रभृतयोऽनुदात्ताः ॥	
पूङ्	पवने ।
मूङ्	बन्धने ।
डोङ्	विहायसा गतौ ।
इति पूङादय उदात्ताः ॥	
अथैकः परस्मैभाषः—	
त्	प्लवनसन्त- रणयोः ।
उदात्तः ॥	

अथ गुपादयो हृदत्यन्ता अष्टावा- त्मनेभाषाः—	
गुप	गोपने ।
तिज	निशाने ।
मान	पूजायाम् ।
बध	बन्धने ।
गुपादयश्चत्वार उदात्ता अनु- दात्तैः ।	
रभ	राभस्ये ।
डुलभष्	प्राप्तौ ।
ष्वञ्ज	परिष्वङ्गे ।
हृद	पुरीषोत्सर्गे ।
रभादयश्चत्वारोऽनुदात्ता अनुदात्तैः ॥	
अथ ष्विदादयो मेहत्यन्ताः पञ्च- दश परस्मैभाषाः—	
त्रिष्विदा	अव्यक्ते शब्दे ।
उदात्तः ॥	
स्कन्दिर्	गतिशोषणयोः ।
यभ	मैथुने ।
णाम	प्रह्वत्वे शब्दे च ।
गम्ल्, सृप्ल	गतौ ।
यम	उपरमे ।
तप	सन्तापे ।
त्यज	हानौ ।

षञ्ज	सङ्गे ।
दृशिर्	प्रेक्षणे ।
दंश	दशने ।
कृष	विलेखने ।
दह	भस्मीकरणे ।
मिह	सेचने ।
स्कन्दादयोऽनुदात्ताः ॥	
इति स्वदादय उदात्तैः ॥	
अथैकः परस्मैभाषः—	
कित	निवासे रोगापन- यने च ।
उदात्तेत् ॥	
अथ द्वावुभयतोभाषी—	
दान	खण्डने ।
शान	तेजने ।
स्वरितेत्तौ ॥	
अथ पचादयो वहत्यन्ता नवोभ- यतोभाषाः—	
दुपचष्	पाके ।
षत्त	समवाये ।
भज	सेवायाम् ।
रञ्ज	रागे ।
शप	आक्रोशे ।

त्विष	दीप्ती ।
यज	देवपूजासङ्गति- करणदानेषु ।
डुवप	बीजसन्ताने छेदने च ।
वह	प्रापणे ।
इति पचादयोऽनुदात्ताः स्वरितैः सचतिस्तूदात्तः ॥	
अथैकः परस्मैभाषः—	
वस	निवासे ।
उदात्तेदनुदात्तः ॥	
अथ वेत्रादयश्च उभयतोभाषाः—	
वेञ्	तन्तुसन्ताने ।
व्येञ्	संवरणे ।
ह्वेञ्	स्पर्द्धायां शब्दे च वेत्रादयोऽनुदात्ताः ॥
अथ द्वौ परस्मैभाषी—	
वद	व्यक्तायां वाचि ।
दुओश्चि	गतिवृद्धयोः ।
इत्युदात्तौ ॥ वृत् ॥	
इति यजादिर्गणः समाप्तः ॥	
इति शब्विकरणा भ्वादयः समाप्ताः ॥	

अथाऽदादिगणः

अथ द्वौ परस्मैभाषी—
अद भक्षणे ।
हन हिंसागत्योः ।
अनुदात्तावुदात्तौ ॥

अथ चत्वार उभयतोभाषाः—

द्विष अप्रीती ।
डुह प्रपूरणे ।
दिह उपचये ।
लिह आस्वादाने ।
द्विषादयोऽनुदात्ताः स्वरितैः ॥

अथैक आत्मनेभाषः—

चक्षिङ् व्यक्तायां वाचि ।
अयं दर्शनेऽपि ।
अनुदात्तोऽनुदात्तेत् ॥

अथेरादयः पृच्यन्ताः षोडशात्मने-
भाषाः—

ईर गतौ कम्पने च ।
ईड स्तुती ।
ईश ऐश्वर्ये ।
आस उपवेशने ।
आडः शास इच्छायाम् ।

वस आच्छादाने ।
कसि गतिशासनयोः ।
कस इत्येके ।
कश इत्यन्ये ।
गिासि चुम्बने ।
गिाजि शुद्धौ ।
शिजि अव्यक्ते शब्दे ।
पिजि वर्णे । [सम्पर्चन
इत्येके । उभयत्रे-
त्यन्ये । अवयव
इत्यपरै । अव्यक्ते
शब्द इतीतरे]

पृजि इत्येके ।
वृजी वर्जने ।
[वृजि इत्येके]
पृची सम्पर्चने ।
इतीरादय उदात्ता अनुदात्तैः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषी—

पूङ् प्राणिगर्भ-
विमोचने ।
शीङ् स्वप्ने ।
उदात्तौ ॥

अथ षट् परस्मैभाषाः—

यु	मिश्रणे अमिश्रणे च ।
णु	स्तुतौ ।
रु	शब्दे ।
डुक्षु	शब्दे ।
क्षणु	तेजने ।
ष्णु	प्रस्रवणे ।

इत्युदात्ताः ।

अथैक उभयतोभाषाः—

ऊणुञ्	आच्छादने ।
	उदात्तः ॥

अथ चत्वारः परस्मैभाषाः—

द्यु	अभिगमने ।
पु	प्रसवैश्वर्ययोः ।
कु	शब्दे ।
तु	गतिवृद्धि-हिंसासु ।

इत्यनुदात्ताः ॥

अथ द्वावुभयतोभाषौ—

ष्टुञ्	स्तुतौ ।
ब्रूञ्	व्यक्तायां वाचि ।
	इत्यनुदात्तौ ॥

अथैकोनविंशतिः परस्मैभाषा इड्-त्वात्मनेभाषाः—

इण्	गतौ ।
इड्	अध्ययने ।
इक्	स्मरणे ।
वी	गतिव्याप्तिप्रजन-कान्त्यसन-खादनेषु ।
या	प्रापणे ।
वा	गतिगन्धनयोः ।
भा	दीप्तौ ।
ष्णा	शौचे ।
श्रा	पाके ।
द्रा	कुत्सार्थां गतौ
प्सा	भक्षणे ।
पा	रक्षणे ।
रा	दाने ।
ला	आदाने ।
दाप्	लवने ।
ख्या	प्रकथने ।
प्रा	पूरणे ।
मा	माने ।
वच	परिभाषणे ।

इत्यनुदात्ताः ॥

अथ चत्वारः परस्मैभाषाः—

विद	ज्ञाने ।
अस	भुवि ।
मृजूष्	शुद्धौ ।
रुदिर्	अश्रुविमोचने ।
	इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथैकः परस्मैभाषाः—

त्रिष्वप्	शये ।
	इत्युदात्तेदनुदात्तः ॥

अथ सप्त परस्मैभाषाः—

श्वास	प्राणने ।
अन च ।	
जक्ष	भक्षहसनयोः ।
जायु	निद्राक्षये ।
दरिद्रा	दुर्गती ।
चकासु	दीप्तौ ।

शासु अनुशिष्टौ ।
इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषौ—

दीधीङ्	दीप्तिदेवनयोः ।
वेवीङ्	वेतिना तुल्ये ।
	इत्युदात्तौ ॥

अथ त्रयः परस्मैभाषाः—

षस, सस्ति	स्वप्ने ।
वश	कान्तौ ।
	इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥

चर्करीतश्च ॥

अथैक आत्मनेभाषाः—

हनुङ्	अपनयने ।
	इत्यनुदात्तः ॥
	इति लुग्विकरणा ।

अथ जुहोत्यादिगणः

अथ त्रयः परस्मैभाषाः—

हुं दानादनयोः ।
आदाने चेत्येके ।
त्रिभी भये ।
ह्री लज्जायाम् ।
जुहोत्यादयोऽनुदात्ताः ॥

अथैकः परस्मैभाषः—

पृ पालनपूरणयोः ।
उदात्तः ॥
ह्रस्वान्तोयमित्येके ॥

अथैक उभयतोभाषः—

डुभृम् धारणपोषणयोः ।
अनुदात्तः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषी—

माङ् माने शब्दे च ।

ओहाङ् गतौ ।
अनुदात्तौ ॥

अथैकः परस्मैभाषः—

ओहाक् त्यागे ।
अनुदात्तः ॥

अथ द्वावुभयतोभाषी—

डुदाङ् दाने ।
डुधाङ् धारणपोषणयोः ।
अनुदात्तौ ॥

अथ त्रय उभयतोभाषाः—

णिजिर् शीचपोषणयोः ।
त्रिजिर् पृथग्भावे ।
विष्ल् व्याप्ती ।

इति णिजादयोऽनुदात्ताः स्वरितेतः ।

अथागणान्ताः परस्मैभाषाश्छान्द-
साश्चैकादश—

घृ क्षरणदीप्त्योः ।
ह प्रसह्यकरणे ।
ऋ, सृ गतौ ।
इति घ्रादयश्चत्वारोऽनुदात्ताः ॥
भस भर्त्सनदीप्त्योः ।
उदात्त उदात्तेत् ॥
कि ज्ञाने ।
अनुदात्तः ॥

तुर त्वरणे ।
धिर् शब्दे ।
धन धान्ये ।
जन जनने ।
तुरादय उदात्ता उदात्तेतः ॥
गा स्तुती ।
अनुदात्तः ॥
छन्दसि ॥ वृत् ॥
इति श्लुविकरणा जुहोत्यादयः ॥

अथ दिवादिगणः

अथ दिवादयः षड्विंशतिः परस्मै-
भाषाः—

दिव्	क्रीडाविजिगीषा- व्यवहारद्युति- स्तुतिमोदमदस्वप्न- कान्तिगतिषु ॥
षिव्	तन्तुसन्ताने ।
स्रिव्	गतिशोषणयोः ।
ष्ठिव्	निरसने ।
ष्णुसु	अदने । आदान इत्येके । अदर्शन इत्यपरे ।
ष्णसु	निरसने ।
क्नसु	हरणदीप्तयोः ।
व्युष	दाहे ।
प्लुष च ।	
नृती	गात्रविक्षेपे ।
त्रसी	उद्वेगे ।
कुथ	पूतीभावे ।
पुथ	हिंसायाम् ।
गुध	परिवेष्टने ।
क्षिप	प्रेरणे ।
	अनुदात्तः ।
पुण्य	विकसने ।

तिम, तीम,	
ष्टिम, ष्टीम	प्राद्रीभावे ।
क्रीड	चोदने लज्जायां च
इष	गतौ ।
षह, षुह	चक्यर्थे ।
जृष्, भृष्	वयोहानौ ।
इति दिवादय उदात्ता उदात्तेतः ॥	
अथ द्वावात्मनेभाषौ—	
षूङ्	प्राणिप्रसवे ।
दूङ्	परितापे ।
इत्युदात्तौ ॥	
अथ दीडादय एकादश आत्मने- भाषाः—	
दीङ्	क्षये ।
डीङ्	विहायसा गतौ ।
धीङ्	आधारे ।
मीङ्	हिंसायाम् ।
रीङ्	श्रवणे ।
लीङ्	श्लेषणे ।
क्रीङ्	वृणोत्यर्थे ॥ वृत् ॥
	स्वादय ओदितः ॥
पीङ्	पाने ।

माङ् नान ।
ईङ् गतौ ।
प्रीङ् प्रीणने ।
इति दीडादय अनुदात्ता डीङ्
तूदात्तः ॥

अथ चत्वारः परस्मैभाषाः—

द्यो	तनूकरणे ।
छो	छेदने ।
षो	अन्तकर्मणि ।
दो	अवखण्डने ।
इतिप्रभृतयोऽनुदात्ताः ॥	

अथ पञ्चदशात्मनेभाषाः—

जनी	प्रादुभावे ।
दीपी	दीप्तौ ।
पूरी	आप्यायने ।
तूरी	गतित्वरण- हिंसनयोः ।
धूरी, गूरी	हिंसागतयोः ।
घूरी, जूरी	हिंसावयोहान्योः ।
शूरी	हिंसास्तम्भनयोः ।
चूरी	दाहे ।
तप	ऐश्वर्ये ।
वावृतु	वरणे ।
क्लिञ्	उपतापे ।

काश्ट् दीप्तौ ।
वाश्ट् शब्दे ।
इति तपिवर्जमुदात्ता अनुदात्तेतः ।

अथ द्वावुभयतोभाषौ—

मृष	तितिक्षायाम् ।
ईशुचिर्	पूतीभावे ।
उदात्तौ स्वरितेतौ ॥	

अथ त्रय उभयतोभाषाः—

णह	बन्धने ।
रञ्ज	रागे ।
शप	आक्रोशे ।
इत्यनुदात्ताः स्वरितेतः ॥	

अथैकादश आत्मनेभाषाः—

पद	गतौ ।
खिद	देन्ये ।
विद	सत्तायाम् ।
बुध	अवगमने ।
युध	सम्प्रहारे ।
अनोरुध	कामे ।
अण	प्राणने [अन इत्येके] उदात्तः ।
मन	ज्ञाने ।
युज	समाधौ ।

सृज	विसर्गे ।
लिश	अल्पीभावे ।
इत्यनुदात्ता अनुदात्ततः ॥	
अथा गणान्ता एकसप्रतिः परस्मै- भाषाः—	
राधोऽकर्मकाद् वृद्धावेव	
व्यध	ताडने ।
पुष	पुष्टौ ।
शुष	शोषणे ।
तुष	प्रीतौ ।
दुष	वैकृत्ये ।
श्लिष	आलिङ्गने ।
शक	विभाषितो
	मर्षणे ।
त्रिष्विदा	गात्रप्रक्षरणे ।
ऋध	क्रोधे ।
क्षुध	बुभुक्षायाम्
शुध	शौचे ।
षिधु	संराद्धौ ।
इत्यनुदात्ता उदात्ततः ॥	
रध	हिंसासंराध्योः ।
राश	अदर्शने ।
तृप	प्रीणने ।
हृप	हर्षमोहनयोः ।
द्रुह	जिघांसायाम् ।

मुह	वैचित्ये ।
ष्णुह	उद्गिरणे ।
ष्णिह	प्रीतौ ।
वृत् ॥ रधादयः ॥	
इत्युदात्ता उदात्ततस्तृपिदृपी त्वनुदात्तौ ॥	

अथ शमादयः—

शमु	उपशमे ।
तमु	काङ्क्षायाम् ।
दमु	उपशमे ।
श्रमु	तपसि खेदे च ॥
भ्रमु	अनवस्थाने ।
क्षमु	सहने ।
क्लमु	ग्लानौ
मदी	हर्षे ।
इत्यष्टौ शमादयः ॥	
असु	क्षेपणे ।
यसु	प्रयत्ने ।
जसु	मोक्षणे ।
तसु	उपक्षये ।
दसु च ।	
वसु	स्तम्भे ।
बादिरित्येके ।	
व्युष	विभागे ।
ओष्ठ्यादिर्दन्त्यान्तो व्युस इत्यन्ये ।	

अयकारं बुस इत्यपरे ।	
प्लुष	दाहे ।
विस	प्रेरणे ।
कुस	संश्लेषणे ।
बुस	उत्सर्गे ।
मुस	खण्डने ।
मसी	परिणामे ।
समी इत्येके ।	
लुठ	विलोडने ।
उच	समवाये ।
भृशु, भ्रंशु	अधःपतने ।
वृश	वरणे ।
कृश	तनूकरणे ।
त्रितृष	पिपासायाम् ।
हृष	तुष्टौ ।
रुष, रिष	हिंसायाम् ।

डिप	क्षेपे ।
कुप	क्रोधे ।
गुप	व्याकुलत्वे ।
युप, रूप,	
लुप	विमोहने ।
लुभ	गाध्यै ।
क्षुभ	सञ्चलने ।
राभ, तुभ	हिंसायाम् ।
क्लिदू	आर्त्रीभावे ।
त्रिमिदा	स्नेहने ।
त्रिक्षिदा	स्नेहनमोचनयोः ।
ऋधु	वृद्धौ ।
गृधु	अभिकाङ्क्षा- याम् ॥ वृत् ॥
इत्युदात्ता उदात्ततः ॥	
इति श्यन्विकरणा दिवादयः ॥	

अथ स्वादिगणः

अथ स्वादयो नवोभयतोभाषाः—

षुञ्	अभिषवे ।
षिञ्	बन्धने ।
शिञ्	निशाने ।
डुमिञ्	प्रक्षेपणे ।
चिञ्	चयने ।
स्तृञ्	आच्छादने ।
कृञ्	हिंसायाम् ।
वृञ्	वरणे ।
धुञ्	कम्पने ।

दीर्घान्तोऽपीत्येके ।

इति वृञ्वर्जमनुदात्ताः ॥

अथ नव परस्मैभाषाः—

डुडु	उपतापे ।
हि	गतौ वृद्धौ च ।
पृ	प्रीतौ ।
स्पृ	प्रीतिसेवनयोः ।
	प्रीतिचलनयोरि- त्यन्ये ।

स्मृ इत्येके ।

आप्छ	व्याप्तौ ।
शक्छ	शक्तौ ।

राध, साध संसिद्धौ ।

इत्यनुदात्ताः ॥

अथ द्वावात्मनेभाषौ—

अशू	व्याप्तौ सङ्घाते च ।
ष्टिघ	आस्कन्दने ।
	इत्युदात्तावनुदात्तौ ।

अथागणान्ताः षोडश परस्मै-
भाषाः—

तिक, तिग	गतौ च ।
षघ	हिंसायाम् ।
त्रिघृषा	प्रागल्भ्ये ।
दम्भु	दम्भने ।
ऋधु	वृद्धौ । छन्दसि
तृप	प्रीणन इत्येके ।
अह	व्याप्तौ ।
दघ	घातने पालने च ।
बमु	भक्षणे ।

चिश्, जिश्,

दाश, ह हिंसायाम् ।

इत्युदात्ता उदात्तैः ॥ वृत् ॥

इति ऋविकरणाः स्वादयः ॥

अथ तुदादिगणः

अथ षड्भयतोभाषाः—

तुद	व्यथने ।
णुद	प्रेरणे ।
दिश	अतिसर्जने ।
भ्रस्ज	पाके ।
क्षिप	प्रेरणे ।
कृष	विलेखने ।
	इत्युदात्ताः स्वरितैः ॥

अथैकः परस्मैभाषः—

ऋषी	गतौ ।
	उदात्त उदात्तैः ॥

अथ चत्वार आत्मनेभाषाः—

जुषी	प्रीतिसेवनयोः ।
ओविजी	भयचलनयोः ।
ओलजी,	
ओलस्जी	व्रीडायाम् ।
	इत्युदात्ता अनुदात्तैः ॥

अथ त्रश्चादयश्चतुर्दशोत्तरशतं
परस्मैभाषाः—

ओत्रश्चू	छेदने ।
व्यच	व्याजीकरणे ।

उछि	उच्छे ।
उछी	विवासे ।
ऋछ	गतीन्द्रियप्रलय- मूर्त्तिभावेषु ।
मिछ	उत्क्लेशे ।
जर्ज, चर्च,	
भर्भ	परिभाषण- भर्त्सनयोः ।
त्वच	संवरणे ।
ऋच	स्तुतौ ।
उञ्ज	आर्जवे ।
उज्भ	उत्सर्गे ।
लुभ	विमोहने ।
रिफ	कथनयुद्धनिन्दा- हिंसादानेषु ।

रिह इत्येके ।

तृप, तृम्प	तृप्तौ ।
तृफ, तृम्फ	इत्येके ।
तुप, तुम्प,	
तुफ, तुम्फ	हिंसायाम् ।
दृप, दृम्फ	उत्क्लेशे ।
दृफ इत्यन्ये ।	
ऋफ, ऋम्फ	हिंसायाम् ।
गुफ, गुम्फ	ग्रन्थे ।

उभ, उम्भ	पूरणे ।	पुर	[अग्र] गमने ।
शुभ, शुम्भ	शोभार्थे ।	वृह	उद्यमने ।
दृभी	ग्रन्थे ।	वृह इत्येके ।	
चृती	हिंसाग्रन्थनयोः ।	वृह, स्तृह	
विध	विधाने ।	वृह	हिंसार्थाः ।
जुड	गतौ ।	इषु	इच्छायाम् ।
जुन इत्येके ।		मिष	स्पर्द्धायाम् ।
मृड	सुखने ।	किल	इवैत्यक्रीडनयोः ।
पृड च ।		तिल	स्नेहे ।
पृण	प्रीणने ।	चिल	वसने ।
वृण च ।		चल	विलसने ।
मृण	हिंसायाम् ।	इल	स्वप्नक्षेपणयोः ।
तुण	कौटिल्ये ।	विल	संवरणे ।
पुण	कर्मणि शुभे ।	विल	भेदने ।
मुण	प्रतिज्ञाने ।	गिल	गहने ।
कुण	शब्दोपकरणयोः ।	हिल	भावकरणे ।
शुन	गतौ ।	शिल, षिल	उञ्छे ।
द्रुण	हिंसागति- कौटिल्येषु ।	मिल	श्लेषणे ।
घुण, घूर्ण	भ्रमणे ।	लिख	अक्षरविन्यासे ।
पुर	ऐश्वर्यदीप्तयोः ।	कुट	कौटिल्ये ।
रुर	शब्दे ।	पुट	संश्लेषणे ।
वुर	छेदने ।	कुच	सङ्कोचने ।
मुर	सञ्चेष्टने ।	गुज	शब्दे ।
क्षुर	विलेखने ।	गुड	रक्षायाम् ।
धुर	भोमार्थशब्दयोः ।	डिप	क्षेपे ।
		छुर	छेदने ।

स्फुट	विकसने ।	अथैक आत्मनेभाषः—	
मुट	आक्षेपप्रमर्दनयोः ।	गुरी	उद्यमने ।
त्रुट	छेदने ।		उदात्तोऽनुदात्तेत् ॥
तुट	कलहकर्मणि ।	अथ पञ्च परस्मैभाषाः—	
चुट, छुट	छेदने ।	ए	स्तवने ।
जुड	बन्धने ।	धू	विधूनने ।
कड	मदे ।	गु	पुरीषोत्सर्गे ।
लुट	संश्लेषणे ।	ध्रु	गतिस्थैर्ययोः ।
लुठ इत्येके ।		ध्रुव इत्येके ।	
कृड	घनत्वे ।		इत्युदात्ता उदात्तेतः । गुध्रू
कुड	बाल्ये ।		त्वनुदात्तौ ।
पुड	उत्सर्गे ।	अथ द्वावात्मनेभाषौ—	
घुट	प्रतिघाते ।	कूड्	शब्दे ॥ उदात्तः ॥
तुड	तोडने ।	कुड्	शब्द इत्येके ।
थुड, स्थुड	संवरणे ।		अनुदात्तः ॥ वृत् ॥
खुड, छुड इत्येके ।			इति कुटादिगणः समाप्तः ॥
स्फुर	स्फुरणे ।	अथ द्वावात्मनेभाषौ—	
स्फर इत्येके ।		पृड्	व्यायामे ।
स्फुल	सञ्चलने ।	मृड्	प्राणत्यागे ।
[फुल इत्येके]			इत्यनुदात्तौ ॥
स्फुड, चुड,		अथ सप्त परस्मैभाषाः—	
त्रुड	संवरणे ।	रि, पि	गतौ ।
कृड, भृड	निमज्जने ।	धि	धारणे ।
	इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥		

क्षि	निवासगत्योः । इत्यनुदात्ताः ॥	मृश	आमर्शने ।
षू	प्रेरणे ।	णुद	प्रेरणे ।
कृ	निक्षेपे ।	षद्ल	विशरणगत्यव- सादनेषु ।
गृ	निगरणे । इत्युदात्ताः ॥	शद्ल	शातने । इत्यनुदात्ता उदात्तेतो विच्छिस्तुदात्तः ॥
अथ द्वावात्मनेभाषौ—		अथ षडुभयतोभाषाः—	
दृड्	आदरे ।	मिल	सङ्गमे ।
घृड्	अवस्थाने । इत्यनुदात्तौ ॥	मुच्छ	मोचने ।
अथ षोडश परस्मैभाषाः—		लुप्ल	छेदने ।
प्रच्छ	जीप्सायाम् ।	विद्ल	लाभे ।
॥ वृत् ॥ किरादयो वृत्तः ॥		लिप	उपदेहे ।
सृज	विसर्गे ।	षिच	क्षरणे । इत्यनुदात्ताः स्वरितेतो मिलिस्तुदात्तः ॥
डुमस्जो	शुद्धौ ।	अथ त्रयः परस्मैभाषाः—	
रुजो	भङ्गे ।	कृती	छेदने ।
भुजो	कौटिल्ये ।	खिद	परिघातने ।
छुप	स्पर्शे ।	पिश	अवयवे । इत्युदात्ता उदात्तेतः खिदिस्व- नुदात्तः ॥ वृत् ॥
रुश, रिश	हिंसायाम् ।	इति शविकरणास्तुदादयः ॥	
लिश	गतौ ।		
स्पृश	संस्पर्शने ।		
विछ	गतौ ।		
विश	प्रवेशने ।		

अथ रुधादिगणः

अथ नवोभयतोभाषाः—

रुधिर्	आवरणे ।
भिदिर्	विदारणे ।
छिदिर्	द्वैधीकरणे ।
रिचिर्	विरेचने ।
विचिर्	पृथग्भावे ।
क्षुदिर्	सम्पेषणे ।
युजिर्	योगे ।
उच्छृदिर्	दीप्तिदेवनयोः ।
उतृदिर्	हिंसानादरयोः । इत्यनुदात्ताः स्वरितेतः छृदि- तृदी तूदात्तौ ॥

अथैकः परस्मैभाषः—

कृती	वेष्टने । इत्युदात्त उदात्तेत् ॥
------	-------------------------------------

अथैक आत्मनेभाषः—

त्रिइन्धी	दीप्तौ । उदात्तोऽनुदात्तेत् ॥
-----------	----------------------------------

अथ द्वावात्मनेभाषौ—

खिद	दैन्ये ।
विद	विचारणे । अनुदात्तावनुदात्तेतौ ॥

अथ द्वादश परस्मैभाषाः—

शिब्ल	विशेषणे ।
पिब्ल	सञ्चूर्णने ।
भञ्जो	आमर्दने ।
भुज	पालनाभ्य- वहारयोः ।
तृह, हिंसि	हिंसायाम् ।
उन्दी	क्लेदने ।
अञ्जू	व्यक्तिप्रक्षण- कान्तिगतिषु ।
तञ्चू	सङ्कोचने ।
ओविजी	भयचलनयोः ।
वृजी	वर्जने ।
पृची	सम्पर्के । इत्युदात्ता उदात्तेतः । आद्याश्च- त्वारस्त्वनुदात्ताः ॥ वृत् ॥ इति इनम् विकरणा रुधादयः ॥

अथ तनादिगणः

अथ सप्तोभयतोभाषाः—

तनु	विस्तारे ।
षणु	दाने ।
क्षणु	हिसायाम् ।
क्षिणु च ।	
ऋणु	गतौ ।
तृणु	अदने ।
धृणु	दीप्तौ ।
इत्युदात्ताः स्वरितेतः ॥	

अथ द्वावात्मनेभाषी—

वनु	याचने ।
मनु	अवबोधने ।
इत्युदात्तावनुदात्तौ ॥	

अथैक उभयतोभाषः—

डुकृञ्	करणे ।
अनुदात्तः ॥ वृत् ॥	
इत्युविकरणास्तनादयः ॥	

अथ ऋचादिगणः

अथ सप्तोभयतोभाषाः—

डुकृञ्	द्रव्यविनिमये ।
प्रीञ्	तर्पणे कान्तौ च ।
श्रीञ्	पाके ।
मीञ्	हिसायाम् ।
षिञ्	बन्धने ।
स्कुञ्	आप्रवणे ।
युञ्	बन्धने ।

इत्यनुदात्ताः ॥

अथ नवोभयतोभाषाः—

क्नूञ्	शब्दे ।
द्रूञ्	हिसायाम् ।
पूञ्	पवने ।
मूञ्	बन्धने ।
लूञ्	छेदने ।
स्तूञ्	आच्छादने ।
कृञ्	हिसायाम् ।
वृञ्	वरणे ।
धृञ्	कम्पने ।

इत्युदात्ताः ॥

अथ त्रयोदश परस्मैभाषाः—

शृ	हिसायाम् ।
----	------------

पृ	पालनपूरणयोः ।
वृ	वरणे । भरणे ।
	इत्येके ।
स्तृ	हिसायाम् ।
भृ	भर्त्सने । भरणे ।
	इत्यन्ये ।
जृ	वयोहानौ ।
भृ इत्येके ।	
दृ	विदारणे ।
धृ इत्यन्ये ।	
नृ	नये ।
मृ	हिसायाम् ।
ऋ	गतौ ।
गृ	शब्दे ।
इति श्रादय उदात्ताः ॥	
अथ दश परस्मैभाषाः—	
ज्या	वयोहानौ ।
त्री	वरणे ।
री	गतिरेषणयोः ।
ली	श्लेषणे ।
व्ली	वरणे ।
प्ली	गतौ ॥ वृत् ॥
इति त्वादयः प्वादयश्च ॥	

‡ आगणान्ताः प्वादय इति केचित् ॥ सम्पा० ॥

क्षीष्	हिंसायाम् ।	क्षुभ	सञ्चलने ।
भ्री	भये । [भरणा इत्येके ।	राभ, तुभ	हिंसायाम् ।
जा	अवबोधने ।	क्लिञ्चू	विबाधने ।
बन्ध	बन्धने ।	अश	भोजने ।
इति ज्यादयोऽनुदात्ताः ॥		उध्रस	उञ्छे ।
अथैक आत्मनेभाषः—		इष	आभीक्ष्ण्ये ।
वृड्	सम्भक्तौ । इत्युदात्तः ।	विष	विप्रयोगे । [अनुदात्तः]
अथ पञ्चविंशतिः परस्मैभाषाः—		प्रुष, प्लुष	स्नेहनसेवन पूरणेषु ।
श्रन्थ	विमोचनप्रति- हर्षयोः ।	पुष	पुष्टौ ।
मन्थ	विलोडने ।	मुष	स्तेये ।
श्रन्थ, ग्रन्थ	सन्दर्भे ।	खच	भूतप्रादुर्भावे ।
कुन्थ	संश्लेषणे ।	खव इत्येके ।	
मृद	क्षोदे ।	हेठ च ।	
मृड च ।		इति श्रन्थादय उदात्ता उदात्तेतः ॥	
मृड	सुखे च ।	अथैक उभयतोभाषः—	
गुध	रोषे ।	ग्रह	उपादाने ।
कुष	निष्कर्षे ।	इत्युदात्तः स्वरितेत् ॥ वृत् ॥	
		इति श्नाविकरणाः क्र्यादयः ॥	

अथ चुरादिगणः

अथ चुरादयस्स्तुप्यन्तास्त्रिषष्ट्यु- त्तरमेकशतं परस्मैभाषाः—	वर्ण	वर्णने । [इत्येके]
चुर	प्रथ	प्रथ्याने ।
चिति	पृथ	प्रक्षेपे ।
यत्रि	पथ इत्येके ।	
स्फुडि	षम्ब	सम्बन्धने ।
[स्फुटि इत्येके]	शम्ब च ।	
लक्ष	साम्ब इत्येके ।	
कुद्रि	भक्ष	अदने ।
लड	कुट्ट	छेदनभर्त्सनयोः । पूरण इत्येके ।
मिदि	पुट्ट, चुट्ट	अल्पीभावे ।
ओलडि	अट्ट, षुट्ट	अनादरे ।
[उलडि इत्यन्ये]	लुण्ठ	स्तेये ।
जल	गठ, श्वठ	असंस्कारगतयोः ।
लज इत्येके ।	श्वठि इत्येके ।	
पीड	तुज, तुजि,	
नट	पिज, पिजि,	
श्रथ	लजि, लुजि	हिंसाबलादान- निकेतनेषु ।
बध	पिस	गतौ ।
[पृ	षान्त्व	सामप्रयोगे ।
ऊर्जं	श्वल्क, वल्क	परिभाषणे ।
पक्ष	ष्णिगह	स्नेहने ।
वर्ण, चूर्ण		

स्फिट इत्येके ।	तल	प्रतिष्ठायाम् ।
स्मित	नुल	उन्माने ।
ष्मिड्	दुल	उत्क्षेपे ।
श्लिष	पुल	महत्त्वे ।
पथि	चुल	समुच्छ्राये ।
पिच्छ	मूल	रोहणे ।
छदि		
श्रण	कल, विल	क्षेपे ।
तड	बिल	भेदने ।
खड, खडि,	तिल	स्नेहने ।
कडि	चल	भृतौ ।
कुडि	पाल	रक्षणे ।
गुडि	लूष	हिंसायाम् ।
कुठि, गुठि	शुल्ब	माने ।
खुडि	शूर्प च ।	
वटि	चुट	छेदने ।
वडि इत्येके ।	मुट	सञ्चूर्णने ।
चडि	पिश	नाशने ।
मडि	पडि, पसि	नाशने ।
भडि	व्रज	मार्गसंस्कारगतयोः ।
छर्द	शुल्क	अतिस्पर्शने ।
पुस्त, बुस्त	चपि	गत्याम् ।
चुद	क्षपि	क्षान्त्याम् ।
नक्क, धक्क	छजि	कृच्छ्रजीवने ।
चक्क, चुक्क	श्वत्तं	गत्याम् ।
क्षल	श्वभ्र च ।	

ज्ञप मिच्च ।	शुठि	शोषणे ।
यम च	जुड	प्रेरणे ।
चह	गज, मार्ज	शब्दार्थौ ।
[चप इत्येके]	मर्च्च च ।	
रह	घृ	प्रस्रवणे ।
बल	पचि	विस्तारवचने ।
चित्र	तिज	निशाने ।
[नान्ये मितोऽहेतौ]	कृत	संशब्दनं ।
घट्ट	वद्धं	छेदनपूरणयोः ।
मुस्त	कुबि	आच्छादने ।
खट्ट	कुभि इत्येके ।	
पट्ट, स्फिट्ट,	लुबि, तुबि	अदर्शने । अर्द्धं न इत्येके ।
चुबि	ह्लप	व्यक्तायां वाचि ।
पूल	क्लप इत्येके ।	
पूर्ण इत्येके ।	चुटि	छेदने ।
[पुरा इत्यन्ये]	इल	प्रेरणे ।
पुंस	अच्छ	म्लेच्छने ।
टकि	म्लेच्छ, अक्ष	छेदने ।
धूस	म्लेच्छ	अव्यक्तायां वाचि ।
[धूष इत्येके]	ब्रूस, बर्ह	हिंसायाम् ।
[धूश इत्यपरे]	गर्द, गर्ज	शब्दे ।
कीट	गर्ध	अभिकाङ्क्षायाम् ।
चूर्ण	गुर्द	पूर्वनिकेतने ।
पूज	जसि	रक्षणे ।
अर्क		[मोक्षण इत्येके]
शुठ		

ईड	स्तुतौ ।
जसु	हिंसायाम् ।
पिठि	सङ्घाते ।
रुष	रोषे ।
रुट इत्येके ।	
डिप	क्षेपे ।
षट्प	समुच्छ्राये ।
इत्युदात्ता उदात्तेतः ॥	
अथ आकुस्माद् द्विचत्वारिंशदा- त्मनेभाषाः—	
चित्	सञ्चेतने ।
दशि	दंशनदर्शनयोः ।
दस, दसि इत्येके ।	
डप, डिप	सङ्घाते ।
तत्रि	कुटुम्बधारणे ।
मत्रि	गुप्तपरिभाषणे ।
स्पश	ग्रहण- संश्लेषणयोः ।
तर्ज, भर्त्स	तर्जने ।
बस्त, गन्ध	अर्द्धने ।
विष्क	हिंसायाम् ।
हिष्क इत्येके ।	
निष्क	परिमाणे ।
लल	ईप्सायाम् ।
कूण	सङ्कोचने ।
तूण	पूरणे ।

भ्रूण	आशाविशङ्कयोः ।
शठ	श्लाघायाम् ।
यक्ष	पूजायाम् ।
स्यम	वितर्के ।
गूर	उद्यमने ।
शम, लक्ष	आलोचने ।
कुत्स	अवक्षेपणे ।
वृट	छेदने ।
कुट इत्येके ।	
गल	सत्रणे ।
भल	आभण्डने ।
कूट	आप्रदाने ।
	अवसादन इत्येके ।
कुट्ट	प्रतापने ।
वञ्चु	प्रलम्भने ।
वृष	शक्तिबन्धने ।
मद	तृप्तियोगे ।
दिवु	परिकूजने ।
गृ	विज्ञाने ।
विद	चेतनास्थान- निवासेषु ।
मान	स्तम्भे ।
यु	जुगुप्सायाम् ।
कुस्म	नाम्नो वा ।
इत्युदात्ता अनुदात्तेतः ॥	

अथोभयतोभाषाः—

चर्च	अध्ययने ।
बुक्क	भाषणे ।
शब्द	उपसर्गादा- विष्कारे च ।
कण	निमीलने ।
जभि	नाशने ।
षूद	क्षरणे ।
जसु	ताडने ।
पश	बन्धने ।
अम	रोगे ।
चट, स्फुट	भेदने ।
चट	सङ्घाते ।
हन्त्यर्थाश्च ।	
दिवु	मर्दने ।
अर्ज	प्रतियत्ने ।
पुषिर्	विशब्दने ।
ग्राडः क्रन्द	सातत्ये ।
लस	शिल्पयोगे ।
तसि, भूष	अलङ्कारे ।
अर्ह	पूजायाम् ।
ज्ञा	नियोगे ।
भज	विश्राणने ।
शृधु	प्रहसने ।
यत	निकारोपस्कारयोः ।
कल, गल	आस्वादाने ।

रघ इत्येके ।	
रग इत्यन्ये ।	
अञ्चु	विशेषणे ।
लिगि	चित्रीकरणे ।
मुद	संसर्गे ।
त्रस	धारणग्रहण- वारणेषु ।
उध्रस	उच्छे ।
मुच	प्रमोचनमोदनयोः ।
वस	स्नेहच्छेदाप- हरणेषु ।
चर	संशये ।
च्यु	हसनसहनयोः ।
[च्युस इत्येके]	
भुवो	अवकल्कने = मिश्रीकरण इत्येके = चिन्तन इत्यन्ये ।
कृपेश्च ।	
अथ स्वदन्ताः—	
	आस्वदः सकर्मकात् ।
ग्रस	ग्रहणे ।
पुष	धारणे ।
दल	विदारणे ।
पट, पुट,	

लुट, तुजि,
मिजि, पिजि [-लुजि]
भजि, लघि,
त्रसि पिसि,
कुसि, दशि,
कुशि, घट,
घटि वृहि,
बर्ह, वल्ह,
गुप, धूप,
विच्छ, चीव,
पुथ, लोक,
लोच, राद
कृप, तर्क,
वृत्, वृधु भाषार्थाः ।
रुट, लजि,
अजि, दसि,
भृशि, रुशि,
शीक, नट,
पुटि, जिबि,
रघि, लघि,
अहि, रहि,
महि च ।
लडि, तड,
नल च ।
पूरी आप्यायने ।
रुज हिंसायाम् ।

ष्वद आस्वादाने ।
[स्वाद इत्येके]
अथाधृषीयाः—
आधृषाद्वा ।
युज, पृच संयमने ।
अर्च पूजायाम् ।
षह मर्षणे ।
ईर क्षेपे ।
ली द्रवीकरणे ।
वृजी वर्जने ।
वृञ् आवरणे ।
जृ वयोहानौ ।
ञि च ।
रिच वियोजनसम्प-
र्चनयोः ।
शिष असर्वोपयोगे ।
तप दाहे ।
तृप तृप्ता ।
छृदी सन्दीपने ।
चृप, छृप,
हृप सन्दीपने
[इत्येके]
हृभी भये ।
हृभ सन्दर्भे ।
छद संवरणे ।

अथ मोक्षणे ।
[हिंसायामित्येके]
मी गतौ ।
ग्रन्थ बन्धने ।
कथ हिंसायाम् ।
स्वरितेदित्येके ।
शीक आमर्षणे ।
चीक च ।
अर्द हिंसायाम्
[स्वरितेदित्येके]
[हिंसि हिंसायाम्]
अर्ह पूजायाम् ।
आङ्ः षद पद्यर्थे ।
शुन्ध शौचकर्मणि ।
छद अपवारणे ।
स्वरितेत् ॥
जुष परितर्कणे ।
[परितर्पण
इत्यन्ये]
धृञ् कम्पने ।
प्रीञ् तर्पणे ।
अन्थ, अन्थ सन्दर्भे ।
आप्ल् लम्भने ।
[स्वरितेदय-
मित्येके]
तनु श्रद्धोपकरणयोः,

[चन उपसर्गाच्च दैर्घ्ये ।
श्रद्धोपहननयोः
इत्येके]
वद सन्देशवचने ।
स्वरितेत् ॥
वच परिभाषणे ।
मान पूजायाम् ।
भू प्राप्तावात्मनेपदी
गर्ह विनिन्दने ।
मार्गं अन्वेषणे ।
कठि शोके ।
मृजू शौचालङ्करणयोः ।
मृष तितिक्षायाम् ।
[स्वरितेत्]
धृष प्रसहने ।
इत्याधृषीयाः ॥
अथागणान्ता अदन्ताः
अथादन्ताः—
कथ वाक्यप्रबन्धे ।
वर ईप्सायाम् ।
गण सङ्घट्टाने ।
शठ, श्वठ सम्यगवभाषणे ।
पट, वट रन्ध्रे ।
रह त्यागे ।

रङ्ग	गतौ ।	वात	सुखसेवनयोः ।
स्तन,-गदी	देवशब्दे ।	गवेष	मार्गणे ।
पत	गतौ । [वा]	वास	उपसेवायाम् ।
	[वाऽदन्त इत्येके]	निवास	आच्छादने ।
पष	अनुषसर्गात् ।	भाज	पृथक्कर्मणि ।
स्वर	आक्षेपे ।	समाज	प्रीतिदर्शनयोः ।
रच	प्रतियत्ने ।		[प्रीतिसेवनयो-
कल	गतौ सङ्घघाने च		रित्येके]
चह	परिकल्कने ।	ऊन	परिहाणे ।
मह	पूजायाम् ।	ध्वन	शब्दे ।
सार, कृप,		कूट	परितापे ।
श्रथ	दौर्बल्ये ।		परिदाह इत्येके ।
स्पृह	ईप्सायाम् ।	सङ्केत ग्राम,	
भाम	क्रोधे ।	कुण, गुण	चामन्त्रणे ।
सूच	पैशुन्ये ।	कूण	सङ्कोचने ।
खेट	भक्षणे ।	स्तेन	चौर्ये ।
[खेड इत्येके]		अथाभर्वादात्मनेभाषाः—	
खोट इत्यन्ये ।		पद	गतौ ।
क्षोट	क्षेपे ।	गृह	ग्रहणे ।
गोम	उपलेपने ।	मृग	अन्वेषणे ।
कुमार	क्रीडायाम् ।	कुह	विस्मापने ।
शील	उपधारणे ।	शूर, वीर	विक्रान्तौ ।
साम	सान्त्वप्रयोगे ।	स्थूल	परिवृंहणे ।
वेल	कालोपदेशे ।	अर्थ	उपयाञ्जायाम् ।
काल च ।		सत्र	सन्तानक्रियायाम् ।
पल्पूल	लवनपवनयोः ।		

गर्भ	माने ।	वटि, लजि इत्येके ।
	इत्यागर्वीयाः ॥	मिश्र
सूत्र	वेष्टने । विमोचन	सम्पर्के ।
	इत्यन्ये ।	सङ्ग्राम
मूत्र	प्रस्रवणे ।	युद्धे ।
रूक्ष	पारुष्ये ।	अयमनुदात्तेत् ।
पार, तीर	कर्मसमाप्तौ ।	स्तोम
पुट	संसर्गे ।	इलाघायाम् ।
धेक	दर्शन इत्येके ।	छिद्र
कत्र	शैथिल्ये ।	कर्णभेदने ।
कर्त्त	इत्यप्येके ।	[करणभेदन
	प्रातिपदिकाद्वात्वर्थे बहुल-	इत्यन्ये]
	मिष्टवच्च ।	अन्ध
	तत्करोति,	दृष्ट्युपघाते ।
	तदाचष्टे ।	उपसंहार इत्यन्ये ।
	तेनातिक्रामति ।	दण्ड
	धातुरूपं च ।	दण्डनिपातने ।
	कर्त्तृकरणाद्वात्वर्थे ।	अङ्क
वष्क	दर्शने ।	अङ्ग च ।
चित्र	चित्रीकरणे ।	सुख, दुःख
	कदाचिद्दर्शने ।	तत्क्रियायाम् ।
अंस	समाघाते ।	रस
वट	विभाजने ।	आस्वादन-
लज	प्रकाशने ।	स्नेहनयोः ।
४		व्यय
		वित्तसमुत्सर्गे ।
		रूप
		रूपक्रियायाम् ।
		छेद
		द्वैधीकरणे ।
		छद
		अपवारणे ।
		लाभ
		प्रेरणे ।
		व्रण
		गात्रविचूर्णने ।
		वर्ण
		वर्णक्रियाविस्तार-
		गुणवचनेषु ।
		बहुलमेतन्निदर्शनम् ॥

[पर्णं हरितभावे ।
विष्क दर्शने ।
क्षप प्रेरणे ।
वस निवासे ।
तुथ आवरणे ।]
गिण्डङ्गात्रिरसने ।

श्वेताश्वाश्वतरगालोडिताह्वर-
कारणामश्वतरेतकलोपश्च ।
पुच्छादिषु धात्वर्थ इत्येव
सिद्धम् ॥
॥ इति चुरादयः ॥

अथ कण्ड्वादयः

कण्डूञ्	गात्रविघर्षणे ।	सपर	पूजायाम् ।
मन्तु	अपराधे ।	अरर	आराकर्मणि ।
वल्गु	पूजामाधुर्ययोः ।	भिषज्	चिकित्सायाम् ।
असु	उपतापे ।	भिष्णज्	उपसेवायाम् ।
असू, असूञ्	इत्येके ।	इषुध	शरधारणे ।
लेट्, लोट्	धौत्ये पूर्वभावे स्वप्ने च ।	चरण, वरण	गती ।
	[दीप्तावित्येके]	चुरण	चौर्ये ।
लेला	दीप्तौ ।	तुरण	त्वरायाम् ।
इरस्, इरज्,		भुरण	धारणपोषणयोः ।
इरञ्	ईर्ष्यायाम् ।	गद्गद	वाक्स्खलने ।
उषस्	प्रभातभावे ।	एला, केला,	
वेद	धौत्ये स्वप्ने च ।	खेला	विलासे ।
मेघा	आशुग्रहणे ।	वेला, शेला	
कुषुभ	क्षये ।	इला इत्यन्ये ।	
मगध	परिवेष्टने ।	लेखा	स्खलने च ।
	नीचदास्य इत्यन्ये ।	अदन्तोऽयमित्येके	
तन्तस्, पम्पस्	दुःखे ।	लिट	अल्पकुत्सनयोः ।
सुख, दुःख	तत्क्रियायाम् ।	लाट	जीवने ।
		हृणीङ्	रोषणे लज्जायां च ।

महीङ्	पूजायाम् ।	तरण	गती ।
रेखा	श्लाघासादनयोः ।	पयस्	प्रसृतौ ।
दुवस्	परिताप- परिचरणयोः ।	सम्भूयस्	प्रभूतभावे ।
तिरस्	अन्तर्द्धौ ।	अम्बर,सम्बर	सम्भरणे ।
श्वगद	नीरोगत्वे ।	आकृतिगणोऽयम् ॥	
उरस्	बलार्थे ।	इति कण्ड्वादिगणः ॥	

इति धातुपाठः समाप्तः ॥

इति श्रीयुतदयानन्दसरस्वतीस्वामिनाऽकारादिक्रमसूचीपत्रेण
सह धातुपाठो यन्त्रयितः । पौष वदि १० गुरुवारे
संवत् १९३६ ॥

धातुसूचीपत्रम्

धातवः	गणादयः	पृष्ठ पार्श्व	धातवः	गणादयः	पृष्ठ पार्श्व
	अ		अठि	भ्वा. आ. से.	६ १
			अड	" प० "	८ १
अक	भ्वा. प. से.	१७ १	अडु	" " "	८ १
अकि	" आ० "	३ १	अण	" " "	१० १
अक्षू	" प० "	१४ १	अण	दि० आ. ,	२६ २
अग	" " "	१७ १	[अन	" " "	२६ २]
अगद	कं० " "	५२ १	अत	भ्वा प० "	२ १
अगि	भ्वा० " "	४ १	अति	" " "	२ २
अधि	" आ. "	३ २	अद	अ " अ.	२३ १
अङ्क	चु० उ० "	४६ २	अदि	भ्वा, " से.	२ २
अङ्ग	" " "	४६ २	अन	अ० " "	२५ १
अधि	भ्वा. उ० "	१६ १	अन्ध	चु० उ० "	४६ २
अचु	" उ० "	१६ १	अत्रि	भ्वा. आ. "	८ २
अज	" प० "	५ २	अभि	" " "	८ २
अजि	चु० उ० "	४६ १	अभ्र	" प० "	१२ १
अञ्चु	भ्वा. प० "	५ १	अम	" " "	१० १
अञ्चु	" उ० "	१६ १	अम	चु० उ० "	४५ १
अञ्चु	चु० " "	४५ २	अम्बर	कं० प० "	५२ २
अञ्जू	ह० प० "	३७ २	अय	भ्वा.आ. "	१० २
अट	भ्वा. " "	७ १	अरर	कं० प० "	५१ २
अट्ट	भ्वा.आ. "	६ १	अर्क	चु० प० "	४३ १
अट्ट	चु० प० "	४१ २	अर्च	भ्वा. " "	५ १

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
अर्च	चु० उ० से.	४६	२	अहि	चु० उ० से.	४६	१
अर्ज	भ्वा. प० "	५	२	अंस	" " "	४६	१
अर्ज	चु० उ० "	४५	१	आ			
अर्थ	" आ० "	४८	२	आच्छि	भ्वा. प. से.	५	१
अर्द	भ्वा. प० "	२	२	आप्लु	स्वा. " अ०	३२	१
अर्द	चु० उ० "	४७	१	आप्लु	चु० उ० "	४७	१
अर्ब	भ्वा. प० "	६	१	आस	अ० आ. से०	२३	१
अर्ब	" " "	१२	२	इ			
अर्ह	" " "	१५	२	इक्	अ. प. अ.	२४	२
अर्ह	चु० उ० "	४५	१	इख	भ्वा. " से.	४	१
अर्ह	" " "	४७	१	इखि	" " "	४	१
अल	भ्वा. प० "	११	२	इगि	भ्वा. प. "	४	१
अव	" " "	१२	२	इङ्	अ. आ. अ०	२४	२
अश	क्र्या. " "	४०	२	इट	भ्वा. प. से.	७	१
अशूङ्	स्वा० आ. "	३२	२	इण्	अ० " अ.	२४	२
अष	भ्वा. उ०	१६	२	इदि	भ्वा. " से.	२	२
अस	भ्वा. उ० "	१६	२	[नि]इन्धी	र० आ. "	३७	१
अस	अ० प० "	२५	१	इरज्	कं० " "	५१	१
असु	दि० " "	३०	२	इरज्	" " "	५१	१
असु	कं० " "	५१	१	इरस्	" " "	५१	१
असू	" " "	५१	१	इल	तु० प० "	३४	२
असून्	" उ० "	५१	१	इल	चु० " "	४३	२
अह	स्वा० " "	३२	२	इला	कं० " "	५१	२
अहि	भ्वा. आ. "	१३	२				

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
इवि	भ्वा. प० से.	१२	२	उखि	भ्वा. प० से.	४	१
इष	दि० " "	२८	२	उङ्	" आ. अ.	२१	१
इष	क्र्या. " "	४०	२	उच	दि० प० से०	३१	१
इषु	तु० " "	३४	२	उछि	भ्वा. " "	५	१
इषुध	कं० " "	५१	२	उछि	तु० " "	३३	२
ई				उछी	भ्वा. " "	५	२
ई[वी+ई]	अ० प० अ०	२४	२	उछी	तु० " "	३३	२
ईक्ष	भ्वा. आ. से.	१३	१	उज्भ	" " "	३३	२
ईखि	" प० "	४	१	उठ	भ्वा. " "	७	२
ईङ्	दि. आ. अ.	२६	१	[उठ	" आ० "	१५	२]
ईज	भ्वा. " से.	४	२	उधस[धस]	चु० उ० "	४५	२
ईड	अ. " "	२३	१	उन्दी	र० प० "	३७	२
ईड	चु० प० "	४४	१	उब्ज	तु० " "	३३	२
ईर	अ० आ. "	२३	१	उभ	" " "	३४	१
ईर	चु० उ० "	४६	२	उम्भ	" " "	३४	१
ईक्ष्य	भ्वा. प० "	११	१	उर्द	भ्वा. आ० "	१	२
ईष्य	" " "	११	१	उर्वी	" प० "	१२	१
ईश	अ. आ० "	२३	१	उरस्	कं० " "	५२	१
ईष	भ्वा. " "	१३	१	उलडि	चु० " "	४१	१
ईष	" प० "	१४	२	उष	भ्वा. " "	१४	२
ईह	" आ० "	१३	२	उषस्	कं० " "	५१	१
उ				उहिर्	भ्वा. " "	१५	२
ऊ							
उक्ष	भ्वा. प. से	१४	१	ऊ			
उख	" " "	४	१	ऊठ	भ्वा. प० से.	७	२

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
ऊन	चु० उ० से.	४८	२	एजृ	भ्वा. प० से.	५	२
ऊयी	भ्वा. आ० "	१०	२	एठ	" आ० "	६	१
ऊर्ज	चु० प० "	४१	१	एध	" " "	१	१
ऊर्णुञ्	अ० उ० "	२४	१	एला	कं० प० "	५१	२
ऊर्द्ध	चु० प० "	४३	२	एषृ	भ्वा. आ० "	१३	२
ऊष	भ्वा. " "	१४	२	ओ			
ऊह	" आ. "	१४	१	ओखृ	भ्वा. प. से.	३	२
ऋ				ओणृ	" " "	१०	१
ऋ	भ्वा. प. अ.	२०	२	ओलडि	चु० " "	४१	१
ऋ	जु० " "	२७	१	क			
ऋच	तु० " से०	३३	२	कक	भ्वा. आ. से.	३	१
ऋछ	" " "	३३	२	कखि	" " "	३	१
ऋज	भ्वा. आ. "	४	२	कख	" प० "	३	२
ऋजि	" " "	४	२	कखे	" " "	१६	२
ऋणु	त० उ० "	३८	१	कगे	" " "	१६	२
ऋधु	दि० प० "	३१	२	कच	" आ. "	४	२
ऋधु	स्वा. " "	३२	२	कचि	" " "	४	२
ऋफ	तु० " "	३३	२	कटी	" प० "	७	१
ऋम्फ	" " "	३३	२	कटे	" " "	७	१
ऋषी	" " "	३१	१	कठ	" " "	७	२
ऋ				कठि	" आ. "	६	१
ऋ	त्र्या. प. से.	३६	२	कठि	चु० उ० "	४७	२
ए				कड	भ्वा. प० "	८	१
एजृ	भ्वा. आ. से.	४	२				

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
कड	तु० प० से०	३५	१	कल	भ्वा. आ. से.	११	१
कडि	भ्वा. आ. "	६	२	कल	चु० प० "	४२	२
कडि	" प० "	८	१	कल	" उ० "	४५	१
कडि	चु० " "	४२	१	कल	" " "	४८	१
कडु	भ्वा. " "	८	१	कल्ल	भ्वा. आ. "	११	१
कण	" " "	१०	१	कश	अ. " "	२३	२
कण	" " "	१७	१	कष	भ्वा. प. "	१४	२
कण	चु० उ० "	४५	१	कस	" " "	१८	२
कण्डूञ्	कं० उ० "	५१	१	कस	अ. आ. "	२३	२
कथ	भ्वा. आ. "	२	१	कसि	" " "	२३	२
कत्र	चु० उ० "	४६	१	काक्षि	भ्वा. प० "	१४	२
कथ	" " "	४७	२	काचि	" आ. "	४	२
कद	भ्वा. आ. "	१६	२	काल	चु० उ० "	४८	१
कदि	" प० "	२	२	काशृ	भ्वा. आ. "	१४	१
कदि	" आ. "	१६	२	काशृ	दि० " "	२६	२
कनी	" प. "	१०	१	कासृ	भ्वा. " "	१३	२
कपि	" आ. "	८	२	कि	जु० प० अ०	२७	१
कवृ	" " "	८	२	किट	भ्वा. " से.	७	१
कमि	" प० "	१७	२	किट	" " "	७	१
कमु	" आ. "	१०	१	कित	" " "	२२	१
कर्ज	" प० "	५	२	किल	तु० " "	३४	२
कर्त	चु० उ० "	४६	१	कीट	चु० " "	४३	१
कर्द	भ्वा. प० "	२	२	कील	भ्वा. " "	११	२
कर्ब	" " "	६	२	कु	अ. प. अ.	२४	१
कर्ब	" " "	१२	२	कुक	भ्वा. आ. से.	३	१

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
कुङ्	भ्वा.आ. अ.	२१	१	कुप	चु० उ० से०	४६	१
कुङ्	तु० " "	३५	२	कुबि	भ्वा. प. "	६	२
कुच	भ्वा. प. से.	५	१	कुबि	चु० " "	४३	२
कुच	" " "	१८	२	कुमि	चु० " "	४३	२
कुच	तु० " "	३४	२	कुमार	" उ० "	४८	१
कुजु	भ्वा. " "	५	१	कुर	तु० प० "	३४	१
कुञ्च	" " "	५	१	कुर्द	भ्वा. आ. "	१	२
कुट	तु० " "	३४	२	कुल	" प० "	१८	१
कुट	चु० आ. "	४४	२	कुशि	चु० उ० "	४६	१
कुट्ट	चु० प० "	४१	२	कुष	क्र्या. प. "	४०	१
कुट्ट	" आ. "	४४	२	कुषुभ	कं० " "	५१	१
कुठि	भ्वा. प० "	८	१	कुस	दि० " "	३१	१
कुठि	चु० " से०	४२	१	कुसि	चु० उ० "	४६	१
कुड	तु० " "	३५	१	कुस्म	" आ. "	४४	२
कुडि	भ्वा. आ० "	६	१	कुह	चु० " "	४८	२
कुडि	" प. "	७	२	कूङ्	तु० " "	३५	२
कुडि	चु० " "	४२	१	कूज	भ्वा. प. "	५	२
कुरा	तु० " "	३४	१	कूट	चु० आ. "	४४	२
कुरा	चु० उ० "	४८	२	कूट	" उ० "	४८	२
कुत्स	" आ. "	४४	२	कूरा	" आ. "	४४	१
कुथ	दि० प० "	२८	१	कूरा	" उ० "	४८	२
कुथि	भ्वा. " "	२	१	कूल	भ्वा. प० "	११	२
कुद्रि	चु० " "	४१	१	कृञ्	स्वा. उ० अ.	३२	१
कुन्थ	क्र्या. " "	४०	१	[डु]कृञ्	त० " "	३८	२
कुप	दि० " "	३१	२	कृड	तु० प० से०	३५	१

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
कृती	तु० प० से०	३६	२	क्रदि	भ्वा प० से.	२	२
कृती	रु० " "	३७	१	क्रदि	" आ. "	१६	२
कृप	चु० उ० "	४८	१	[आडः]क्रन्द	चु० उ० "	४५	१
कृपू	भ्वा.आ. "	१६	१	क्रप	भ्वा.आ. "	१६	२
कृपू	चु० उ० "	४५	२	क्रमु	" प० "	१०	२
कृवि	भ्वा. प. "	१२	२	[डु]क्रीञ्	क्र्या. उ० अ.	३९	१
कृश	दि० " "	३१	१	क्रीड्	भ्वा. प. से.	८	१
कृष	भ्वा. " अ.	२२	१	कृड्	" आ. अ.	२१	१
कृष	तु० उ० "	३३	१	कृञ्च	" प. से.	५	१
कृ	" प० से.	३६	१	कृड	तु० " "	३५	१
कृञ्	क्र्या. उ० "	३९	१	कृध	दि० प० अ०	३०	१
कृत	चु० प० "	४३	२	कृश	भ्वा. " "	१८	२
केपृ	भ्वा. आ. "	८	२	क्लथ	" " से.	१७	१
केला	कं० प० "	५१	२	क्लद	" आ. "	१६	२
केल	भ्वा. " "	११	२	क्लदि	" प० "	२	२
केवृ	" आ. "	११	१	क्लदि	" आ. "	१६	२
कै	" प० अ.	२०	१	क्लप	चु० प० "	४३	२
क्नसु	" " से.	१७	२	क्लमु	दि० " "	३०	२
क्नसु	दि० " "	२८	१	क्लिदि	भ्वा.आ. "	१	२
क्नूञ्	क्र्या. उ० "	३९	१	क्लिदि	" प० "	२	२
क्नूयी	भ्वा.आ. "	१०	२	क्लिद्र	दि० " "	३१	२
क्मर	" प० "	१२	१	क्लिश	" आ. "	२९	१
क्थ	" " "	१७	१	क्लिश	क्र्या. प. "	४०	२
क्थ	चु० उ० "	४७	१	क्लीवृ	भ्वा.आ. "	८	२
क्द	भ्वा.आ. "	१६	२	क्लुड्	" " अ.	२१	१

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
क्लेश	भ्वा. आ.से.	१३ १	क्षुध	दि० प० अ०	३० १
क्वण	" प० "	१० १	क्षुभ	भ्वा. आ. से.	१५ २
क्वथे	" " "	१८ १	क्षुभ	दि० प० "	३१ २
क्षजि	" आ. "	१६ १	क्षुभ	क्रथा. " "	४० २
क्षजि	चु० प० "	४२ २	क्षुर	भ्वा. " "	१८ २
क्षणु	त० उ० "	३८ १	क्षुर	तु० " "	३४ १
क्षप	चु० प० "	५० १	क्षैवु	भ्वा. " "	१२ १
क्षपि	" " "	४२ २	क्षै	" " अ.	२० १
क्षपिः	भ्वा. " "	१७ २	क्षोट	चु० उ० से.	४८ १
क्षमु	दि० प० "	३० २	क्षणु	अ० प० "	२४ १
क्षमूष्	भ्वा. आ. "	६ २	क्षमायी	भ्वा. आ. "	१० २
क्षर	" प० "	१८ २	क्षमील	" प० "	११ २
क्षल	चु० " "	४२ १	[जि] क्षिवादा, आ.	" " "	१५ २
क्षि	भ्वा. " अ.	५ २	[जि] क्षिवादा दि० प०	" " "	३१ २
क्षि	स्वा. " "	३२ २	क्ष्वेल्	भ्वा. " "	११ २
क्षि	तु० " "	३६ १			
क्षिणु	त० उ० से.	३८ १			
क्षिप	दि० प० अ.	२८ १	ख		
क्षिप	तु० उ० "	३३ १	खच	क्रथा. प. से.	४० २
क्षिवु	भ्वा. प० से०	१२ १	खज	भ्वा. " "	५ २
क्षीज	" " "	५ २	खजि	" " "	५ २
क्षीवृ	" आ. "	८ २	खट	" " "	७ १
क्षीष्	क्रथा. प. अ.	४० १	खट्ट	चु० " "	४३ १
[टु] क्षु	अ. " से.	२४ १	खड	" " "	४२ १
क्षुदिर्	रु० उ० अ.	३७ १	खडि	भ्वा. आ. "	६ २
			खडि	चु० प० "	४२ १

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
खद	भ्वा. प० से.	२ १	खै	भ्वा० प० अ०	२० १
खनु	" उ० "	१६ १	खोट	चु० उ० से०	४८ १
खर्ज	" प० "	५ २	खोर्त्	भ्वा. प. "	१२ १
खद	" " "	२ २	खोल्	" " "	१२ १
खर्ब	" " "	६ २	ख्या	अ० " अ.	२४ २
खर्व	" " "	१२ २	खुङ्	भ्वा. आ. "	२१ १
खल	" " "	१२ १	ग		
खव	क्रथा. " "	४० २	गज	भ्वा. प. से.	५ २
खष	भ्वा. " "	१४ २	गज	" " "	६ १
खाह	" " "	२ १	गज	चु० प० "	४३ २
खिट	" " "	७ १	गजि	भ्वा० " "	५ २
खिद	दि० आ. अ.	२६ २	गड	" " "	१६ २
खिद	तु० प० "	३६ २	गडि	" " "	२ २
खिद	रु० आ. "	३७ २	गडि	" " "	८ १
खुजु	भ्वा. प. से.	५ १	गरा	चु० उ० "	४७ २
खुड	तु० " "	३५ १	गद	भ्वा. प० "	२ २
खुडि	चु० " "	४२ १	गदी	चु० उ० "	४८ १
खुर्	तु० " "	३४ १	गद्गद	कं० प० "	५१ २
खुर्द	भ्वा. आ० "	१ २	गन्ध	चु० आ० "	४४ १
खेट	चु० उ० "	४८ १	गम्ल	भ्वा. प. अ.	२१ २
[खेड	" " "	४८ १]	गर्ज	" " से.	५ २
खेला	कं० प० "	५१ २	गर्ज	चु० " "	४३ २
खेल्	भ्वा. " "	११ २	गर्द	भ्वा. " "	२ २
खेल्	" " "	११ २	गर्द	चु० " "	४३ २
खेवृ	" आ० "	११ ११	गर्ध	" " "	४३ २

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
गर्ब	भ्वा. प. से.	६ २	गुद	भ्वा. आ. से.	१ २
गर्व	" " "	१२ २	गुघ	दि० प० "	२८ १
गर्व	चु० आ. "	४६ १	गुघ	क्या. " "	४० १
गर्ह	भ्वा. " "	१३ २	गुप	भ्वा. आ. "	२१ २
गर्ह	चु० उ० "	४७ २	गुप	दि० प० "	३१ २
गल	भ्वा. प० "	१२ १	गुप	चु० उ० "	४६ १
गल	चु० आ. "	४४ २	गुप	भ्वा. प० "	६ १
गल	" उ० "	४५ १	गुफ	तु० " "	३३ २
गल्भ	भ्वा. आ. "	६ १	गुम्फ	" " "	३३ २
गल्ह	" " "	१३ २	गुरी	तु० आ. "	३५ २
गवेष	चु० उ० "	४८ २	गुर्द	भ्वा. " "	१ २
गा	जु० प० अ.	२७ २	गुर्द	चु० प० "	४३ २
गाड्	भ्वा. आ. "	२१ १	गुर्वी	भ्वा. " "	१२ १
गाधृ	" " से.	१ १	गुह	" उ० "	१६ २
गाहृ	" " "	१४ १	गूर	चु० आ. "	४४ २
गु	तु० प० अ०	३५ २	गूरी	दि० " "	२६ १
गुड्	भ्वा. आ. "	२१ १	गृ	भ्वा. प. अ.	२० २
गुड्	" " "	२१ १	गृज	" " से.	५ २
गुज	" प० से.	५ १	गृजि	" " "	५ २
गुज	तु० " "	३४ २	गृधु	दि० प० "	३१ २
गुजि	भ्वा. " "	५ १	गृह	चु० आ० "	४८ २
गुठि	चु० " "	४२ १	गृह	भ्वा. " "	१४ १
गुड	तु० " "	३४ २	गृ	तु० प० "	३६ १
गुडि	चु० " "	४२ १	गृ	क्या. " "	३६ २
गुरा	" उ० "	४८ २	गृ	चु० आ. "	४४ २

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
गेपृ	भ्वा. आ. से.	८ २	ग्लै	भ्वा. प० अ.	२० १
गेवृ	" " "	११ १	घ		
गेषृ	" " "	१३ १	घघ	भ्वा. प. से.	४ १
गै	" प० अ०	२० १	घट	" आ. "	१६ १
गोम	चु० उ० से.	४८ १	घट	चु० उ० "	४५ १
गोष्ट	भ्वा. आ. "	६ १	घट	" " "	४६ १
ग्रथि	" " "	२ १	घटि	तु० " "	४६ १
ग्रन्थ	क्या. प० "	४० १	घट्ट	भ्वा. आ. "	६ १
ग्रन्थ	चु० उ० "	४७ १	घट्ट	चु० प० "	४३ १
ग्रस	चु० उ० "	४५ २	[घष	भ्वा. आ. "	१४ १]
ग्रसु	भ्वा. आ. "	१३ २	घस्ल	" प० अ०	१५ १
ग्रह	क्या. उ० "	४० २	घ्रिणि	" आ. से.	६ २
ग्राम	चु० " "	४८ २	घुड्	" " अ.	२१ १
ग्रुचु	भ्वा. प० "	५ १	घुट	" " से०	१५ २
ग्लसु	" आ. "	१३ २	घुट	तु० प० "	३५ १
ग्लहृ	" " "	१४ १	घुण	भ्वा. आ. "	६ २
ग्ला	" प० अ.	१७ २	घुण	तु० प० "	३४ १
ग्लुचु	" " से.	५ १	घुणि	भ्वा. आ. "	६ २
ग्लुञ्चु	" " "	५ १	घुर	तु० प० "	३४ १
ग्लेपृक्	" आ. "	८ २	घुषि	भ्वा. आ. "	१४ १
ग्लेवृ	" " "	११ १	घुषिर्	" प० "	१४ १
ग्लेषृ	" " "	१३ २	घुषिर्	चु० उ० "	४५ १

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
घृरी	दि० आ. से.	२६	१	चडि	चु० प० से.	४२	१
घूर्ण	भ्वा०,, "	६	२	चण	भ्वा०,, "	१७	१
घूर्ण	तु० प०,, "	३४	१	चते	" उ०,, "	१६	१
घृ	भ्वा.," अ.	२०	२	चदि	भ्वा० प०,, "	२	२
घृ	जु०,, "	२७	१	चदे	" उ०,, "	१६	१
घृ	चु०,, से.	४३	२	चन	" प०,, "	१७	१
घृणि	भ्वा.आ.,"	६	२	[चन	चु० उ०,, "	४७	२]
घृणु	त० उ०,, "	३८	१	चप	भ्वा. प०,, "	६	१
घृषु	भ्वा. प०,, "	१५	१	[चप	चु०,, "	४३	१]
घ्रा	भ्वा. प. अ.	२०	२	चपि	" " " "	४२	२
	ङ			चम	भ्वा०,, "	१७	२
ङुङ्	भ्वा. आ. अ..	२१	१	चमु	" " " "	१०	२
	च			चमु	स्वा. प. " "	३२	२
चक	भ्वा.आ. से.	३	१	चय	भ्वा. आ. " "	१०	२
चक	" प०,, "	१६	२	चर*	" प०,, "	१२	१
चकासृ	अ. " " "	२५	१	चर	चु० उ०,, "	४५	२
चकक	चु०,, "	४२	१	चर्करीतश्च†	अ० प०,, "	२५	२
चक्षिङ्	अ. आ. अ.	२३	१	चरण	कं०,, "	५१	२
चञ्चु	भ्वा. प. से.	५	१	चर्च	भ्वा. " " "	१५	१
चट	चु० उ०,, "	४५	१	चर्च	तु०,, "	३३	२
चटे	भ्वा. प०,, "	७	१	चर्च	चु० उ०,, "	४५	१
चडि	" आ. " "	६	२	चर्च x	भ्वा. प०,, "	६	२

* गती भक्षणे च ।

† यह धातु नहीं है गणसूत्र है ॥

x गती अदने च ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
चर्व	भ्वा. प० से.	१२	२	चुच्य	भ्वा० प० से.	११	१
चल	" " " "	१८	१	चुट	तु०,, "	३५	१
चल	तु०,, "	३४	२	चट	चु०,, "	४२	२
चल	चु०,, "	४२	२	चुट्ट	चु० प०,, "	४१	२
चलिः	भ्वा०,, "	१७	१	चुटि	" " " "	४३	२
चष	" उ०,, "	१६	२	चुड	तु०,, "	३५	१
चह	" प०,, "	१५	१	चुडि	भ्वा.," " "	७	२
चह	चु०,, "	४३	१	चुड्	" " " "	८	१
चह	" उ०,, "	४८	१	चुद	चु०,, "	४२	१
चायू	भ्वा.," " "	१६	२	चुप	भ्वा.," " "	६	१
चित्र्	स्वा. उ. अ.	३२	१	चुबि	" " " "	६	२
चित्र्	चु० प. से.	४३	१	चुबि	चु०,, "	४३	१
चिट	भ्वा० प०,, "	७	१	चुर	" " " "	४१	१
चित	चु० आ.,"	४४	१	चुरण	कं०,, "	५१	२
चिति	" प०,, "	४१	१	चुल	चु०,, "	४२	२
चिती	भ्वा.," " "	२	१	चुल्ल	भ्वा.," " "	११	२
चित्र	चु० उ०,, "	४६	१	चूरी	दि० आ०,, "	२६	१
चिरि	स्वा. प. " "	३२	२	चूर्ण	चु० प०,, "	४१	१
चिल	तु०,, "	३४	२	चूर्ण	" " " "	४३	१
चिल्ल	भ्वा.," " "	११	२	चूप	भ्वा.," " "	१४	२
चीक	चु० उ०,, "	४७	१	चृती	तु०,, "	३४	१
चीभृ	भ्वा.आ.,"	८	२	चृप	चु० उ०,, "	४६	२
चीव	चु० उ०,, "	४६	१	चेल	भ्वा.प०,, "	११	२
चीवृ	भ्वा.," " "	१६	१	चेष्ट	" आ०,, "	६	१
चुक्क	चु० प०,, "	४२	१	च्यु	चु० उ०,, "	४५	२

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
च्युङ्	भ्वा.आ. अ.	२१	१	ज			
च्युतिर्	„ प० से.	२	१	जक्ष	अ० प० से०	२५	१
[च्युस	चु० उ० „	४२	२]	जज	भ्वा.० „ „	५	२
झ				जजि	„ „ „	५	२
छद	चु० उ० से.	४६	२	जट	„ „ „	७	१
छद	„ „ „	४७	१	जन	„ „ „	२७	२
छद	„ „ „	४९	२	जनी	भ्वा० „ „	१७	२
छदि	„ प० „	४२	१	जनी	दि० आ. „	२९	१
छदिः[र्]	भ्वा. „ „	१७	१	जप*	भ्वा. प. „	९	१
छभु	भ्वा. „ „	१०	२	जभि	चु० उ० „	४५	१
छर्द	चु० „ „	४२	१	जभी	भ्वा.आ. „	८	२
छष	भ्वा.उ० „	१९	२	जमु	„ प० „	१०	२
छिदिर्	रु० उ० अ०	३७	१	जर्ज	„ „ „	१५	१
छिद्र	चु० „ से०	४९	२	जज	तु० „ „	३३	२
छुट	तु० प० „	३५	१	जल	भ्वा० „ „	१८	१
छुड	„ „ „	३५	१	जल	चु० „ „	४१	१
छुप	„ „ अ.	३६	१	जल्प	भ्वा० „ „	९	१
छुर	„ „ से.	३४	१	जष	„ „ „	१४	२
[उच]छृदिर्	रु० उ० „	३७	१	जसि	चु० „ „	४३	२
छृदी	चु० „ „	४६	२	जमु	दि० प० „	३०	२
छृप	„ „ „	४६	२	जमु	चु० „ „	४४	१
छेद	„ „ „	४९	२	जमु	„ उ० „	४५	१
छो	दि० प० अ०	२९	१	जागृ	अ. प० „	२५	१

* व्यक्तायां वाचि मानसे च ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
जि	भ्वा. प० अ०	१२	१	जूष्	दि० प० से०	२८	२
जि	„ „ „	२०	२	जेष्ट	भ्वा. आ. „	१३	२
[जिमु	भ्वा. „ से०	१०	२]	जेहृ†	भ्वा. „ „	१३	२
जिरि	स्वा. „ „	३२	२	जै	„ प० अ०	२०	१
जिवि	भ्वा. „ „	१२	२	ज्ञप	चु० „ से०	४३	१
जिवि	चु० उ० „	४६	१	ज्ञा	भ्वा. „ „	१७	१
जिषु	भ्वा. प० „	१४	२	ज्ञा	क्रधा. „ अ.	४०	१
जीव	„ „ „	१२	१	ज्ञा	चु० उ० से०	४५	१
जुगि	भ्वा. „ „	४	१	ज्या	क्रधा. प. अ.	३९	२
जुङ्	„ आ. अ.	२१	१	ज्युङ्	भ्वा. आ. „	२१	१
जुड	तु० प० से०	३४	१	ज्जि	„ प० „	२०	२
जुड	„ „ „	३५	१	ज्जि	चु० उ० से०	४६	२
जुड	चु० „ „	४३	२	ज्वर	भ्वा. प. „	१६	२
जुतृ	भ्वा. आ. „	२	१	ज्वल	„ „ „	१७	१
जुन	तु० प० „	३४	१	ज्वल	„ „ „	१७	२
जुष	चु० उ० „	४७	१	ज्वल	„ „ „	१८	१
जुषी	तु० आ. „	३३	१	झ			
जूरी	दि० „ „	२९	१	भट	भ्वा. प. से.	७	१
जूष	भ्वा. प० „	१४	२	भमु	„ „ „	१०	२
जूभि	„ आ० „	८	२	भर्भ	„ „ „	१५	१
जू	क्रधा. प. „	३९	२	भर्भ	तु० „ „	३३	२
जू	चु० उ० „	४६	२	भष	भ्वा. „ „	१४	२
जूष्	भ्वा० प० „	१७	२	भष	„ उ० „	१९	२

† प्रयत्ने गतावपि ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
भू	ऋधा. प० से.	३६ २	एखि	भ्वा. प. से.	४ १
भ्रूष्	दि० " "	२८ २	एट	" " "	७ १
	ट		एट	" " "	१६ २
टकि	चु० प० से०	४३ १	एद	" " "	२ २
टल	भ्वा. " "	१८ १	एद	चु० उ० "	४६ १
टिक	" आ० "	३ १	एभ	भ्वा. आ. "	१६ १
टीकृ	" " "	३ १	एभ	दि० प० "	३१ २
ट्वल	" प० "	१८ १	एभ	ऋधा. " "	४० २
	ड		एम	भ्वा. " अ.	२१ २
डप	चु० आ. से.	४४ १	एय†	" आ. से.	१० २
डिप	दि० प० "	३१ २	एल	" प० "	१८ १
डिप	तु० " "	३४ २	एश	दि० " "	३० १
डिप	चु० " "	४४ १	एस	भ्वा. आ. "	१३ २
डिप	" आ० "	४४ १	एह	दि० उ. अ.	२६ २
डीङ्	भ्वा. " "	२१ १	एसृ	भ्वा. आ. से.	१३ २
डीङ्	दि० " "	२८ २	एक्ष	" प० "	१४ १
	ढ		एजि	अ० आ० "	२३ २
ढीकृ	भ्वा. आ. से.	३ १	एजिर्	जु० उ० अ०	२६ २
	ण		एदि	भ्वा. प० से.	२ २
राक्ष	भ्वा. प. से.	१४ १	एदृ	" उ० "	१६ १
राख	" " "	४ १	एल	तु० प० "	३४ २
			एवि	भ्वा. " "	१२ २
			एश	" " "	१५ १

† गतौ रक्षणे च ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
एगिसि	अ० आ० से.	२३ २	तन्तस्	कं० प० से.	५१ १
एगिल	भ्वा. प० "	११ २	तप	भ्वा. " अ.	२१ २
एगीञ्	" उ. अ.	२० १	तप	दि० आ. "	२६ १
एगीव	" प० से.	१२ १	तप	चु० उ० से०	४६ २
एगु	अ० " "	२४ १	तमु	दि० प० "	३० २
एगुद	तु० उ० अ०	३३ १	तय	भ्वा. आ. "	१० २
एगुद	" प० "	३६ २	तरण	कं० प० से.	४२ २
एण	" " से०	३५ २	तर्क	चु० उ० "	४६ १
एण्ह	भ्वा. उ० "	१६ १	तर्ज	भ्वा. प० "	४४ १
एण्ष	" आ. से	१३ २	तर्ज	चु० आ. "	५ २
	त		तर्द	भ्वा. प. "	२ २
तक	भ्वा. प. से.	३ २	तल	चु० " "	४२ २
तकि	" " "	३ २	तसि	" उ० "	४५ १
तक्ष	" " "	१४ १	तसु	दि० प० "	३० २
तक्षू	" " "	१४ १	तायू	भ्वा. आ. "	१० २
तगि	" " "	४ १	तिक	स्वा. प० "	३२ २
तञ्चु	" " "	५ १	तिकृ	भ्वा. आ. "	३ २
तञ्चू	रु० " "	३७ २	तिग	स्वा. प. "	३२ २
तट	भ्वा. " "	७ १	तिज	भ्वा. आ. "	२१ २
तड	चु० " "	४२ २	तिज	चु० प० "	४३ २
तड	" उ० "	४६ १	तिपृ	भ्वा. आ. "	८ २
तडि	भ्वा. आ. "	६ २	तिम	दि० प० से०	१८ २
तड्वि	चु० " "	४४ १	तिरस्	कं० " "	५२ १
तनु	त० उ० "	३८ १	तिल	भ्वा० " "	११ २
तनु	चु० " "	४७ १	तिल	तु० " "	३४ २

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०				
तिल	चु०	"	"	४२	२	तुभ	भ्वा. आ. से.	१६	१		
तिल्ल	भ्वा०	"	"	११	२	तुभ	दि० प०	"	३१	२	
तीकृ	"	आ.	"	३	२	तुभ	क्र्या.	"	"	४०	२
तीम	दि०	प०	"	२८	२	तुम्प	भ्वा.	"	"	६	१
तीर	चु०	उ०	"	४६	१	तुम्प	तु०	"	"	३३	२
तीव	भ्वा.	प०	से.	१२	१	तुम्फ	भ्वा.	"	"	६	१
तु	अ०	"	अ.	२४	१	तुम्फ	तु०	"	"	३३	२
तुज	भ्वा.	"	से.	५	२	तुर	जु०	"	"	२७	२
तुज	चु०	"	"	४१	२	तुरण	कं०	"	"	५१	२
तुजि	भ्वा.	"	"	५	२	तुर्वी	भ्वा.	"	"	१२	१
तुजि	चु०	"	"	४१	२	तुल	चु०	"	"	४२	२
तुजि	"	उ०	"	४६	१	तुष	दि०	"	अ०	३०	१
तुट	तु०	प०	"	३५	१	तुस	भ्वा.	"	से०	१५	१
तुड	"	"	"	३५	१	तुहिर्	"	"	"	१५	२
तुडि	भ्वा.	आ.	"	६	२	तुड्	"	प०	"	८	१
तुड्	"	"	"	८	१	तुण	चु०	आ०	"	४४	१
तुण	तु०	"	"	३४	१	तुरी	दि०	"	"	२६	१
[तित्य	चु०	"	"	५०	१]	तूल	भ्वा०	प०	"	११	२
तुद	तु०	उ०	अ०	३३	१	तूष	"	"	"	१४	२
तुप	भ्वा.	प.	से.	६	१	तृक्ष	"	"	"	१४	१
तुप	तु०	"	"	३३	२	तृणु	तना. उ०	"	"	३८	१
तुफ	भ्वा.	"	"	६	१	[उ]तृदिर्	रु०	"	"	३७	१
तुफ	तु०	"	"	३३	२	तृप	दि०	प०	अ०	३०	१
तुबि	भ्वा.	"	"	६	२	तृप	स्वा.	"	से.	३३	२
तुबि	चु०	"	"	८३	२	तृप	तु०	"	"	३३	२

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०				
तृप	चु०	उ०	से.	४६	२	त्रुट	चु०	आ०	से.	४४	२
तृफ	तु०	प०	"	३३	२	त्रुप	भ्वा०	प०	"	६	१
तृम्प	"	"	"	३३	२	त्रुफ	"	"	"	६	१
तृम्फ	"	"	"	३३	२	त्रुम्प	"	"	"	६	१
[त्रि]तृष	दि०	"	"	३१	१	त्रुम्फ	"	"	"	६	१
तृह	रु०	"	"	३७	२	त्रैङ्	"	"	अ०	२१	१
तृह्	तु०	"	"	३४	२	त्रौकृ	"	"	से.	३	१
तृह्	"	"	"	३४	२	त्वक्षू	"	प०	"	१४	१
तृ	भ्वा.	"	"	२१	१	त्वर्गि	"	"	"	४	१
तेज	"	"	"	५	२	त्वच	तु०	"	"	३३	२
तेपृ*	"	आ.	"	८	२	त्वञ्चु	भ्वा.	"	"	५	१
तेवृ	"	"	"	११	१	[त्रि]त्वरा	"	आ०	"	१६	२
त्यज	"	प०	अ.	२१	२	त्विष	"	उ०	अ०	२२	२
त्रकि	"	आ.	से.	३	१	त्सर	"	प०	से०	१२	१
त्रख	"	प०	"	४	१						
त्रखि	"	"	"	४	१						
त्रदि	"	"	"	२	२						
त्रपि	"	"	"	१७	२						
त्रपूष्	"	आ०	"	८	२						
त्रस	चु०	उ०	"	४५	२						
त्रसि	"	"	"	४६	१						
त्रसी	दि०	प०	"	२८	१						
त्रुट	तु०	"	"	३५	१						

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
दघ	स्वा० प० से०	३२ २	दिहि	भ्वा. प० से.	१२ १
दण्ड	चु० उ० ए	" २	दिवृ	दि० " "	२८ १
दद	भ्वा. आ.	" १ २	दिवृ	चु० आ० "	४४ २
दध	" "	" १ १	दिवृ	" उ० "	४५ १
दमु	दि० प० "	३० २	दिश	तु० " अ.	३३ १
दम्भु	स्वा. " "	३२ २	दिह	अ० " "	२३ १
दय	भ्वा. आ.	" १० २	दीक्ष	भ्वा. आ. से.	१३ १
दग्निद्रा	अ० प० "	२५ १	दीङ्	दि० " अ०	२८ २
दल	भ्वा. " "	१२ १	दीघोङ्	अ० " से०	२५ २
दल	चु० उ० "	४५ १	दीधी	दि० " "	२६ १
दलि	भ्वा० प० "	१७ २	दु	भ्वा. प. अ.	२० २
दशि	चु० आ० "	४४ १	[डु] दु	स्वा० " "	३२ १
दक्षि	" उ० "	४६ १	दुःख	चु० उ० से०	४६ २
दस	" " "	४४ १	दुःख	कं० प० "	५१ १
दसि	" " "	४४ १	दुर्वी	भ्वा. " "	१२ १
दसि	" " "	४६ १	दुल	चु० " "	४२ २
दसु	दि० प० "	३० २	दुवस्	कं० " "	५२ १
दह	भ्वा. " अ.	२२ १	दुष	दि० " अ०	३० १
[डु]दाञ्	जु० उ० "	२६ २	दुह	अ० उ० "	२३ १
दाण्	भ्वा. प० "	२० २	दुहिर्	भ्वा. प. से.	१५ २
दान	" उ० से०	२२ १	दुङ्	दि० आ० "	२८ २
दाप्	अ० प० अ०	२४ २	द	स्वा० प० "	३२ २
दाशृ	भ्वा. उ. से.	१६ २	दङ्	तु० आ. अ.	३६ १
दाश	स्वा. प० "	३२ २	दप	दि० प० "	३० १
दासृ	भ्वा. उ० "	१६ २	दप	तु० " से०	३२ २

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
दप	चु० उ० से.	४६ २	द्राखृ	भ्वा. प० से०	३ २
दफ	तु० प० "	३३ २	द्राघृ	" आ. "	३ २
दभ	चु० उ० "	४६ २	द्राङ्	" " "	६ २
दभी	तु० प० "	३४ १	द्राहृ	" " "	१३ २
दभी	चु० उ० "	४६ २	द्रु	" प० अ०	२० २
दम्फ	तु० प० "	३३ २	द्रुण	तु० " से०	३४ १
दृशिर्	भ्वा. " अ.	२२ १	द्रुह	दि० " "	३० १
दृह	" " से.	१५ २	द्रुञ्	क्रया. उ० "	३६ १
दृहि	" " "	१५ २	द्रुकृ	भ्वा. आ. "	३ १
दृ	" " "	१७ १	द्रै	" प० अ०	२० १
दृ	क्रया. " "	३६ २	द्विष	अ० उ० "	२३ १
देङ्	भ्वा. आ. अ.	२१ १			
देवृ	" " से०	११ १			
दैप्	" प० अ०	२० १	धक्व	चु० प० से०	४२ १
दो	दि० " "	२६ १	[धण]	भ्वा. " "	१० १
दंश	भ्वा. " "	२२ १	धन	जु० " "	२७ २
द्यु	अ० " "	२४ १	धवि	भ्वा. " "	१२ २
द्युत	भ्वा. आ. से.	१५ २	[डु]धाञ्	जु० उ० अ०	२६ २
द्यै	" प० अ०	२० १	धावृ	भ्वा. " से.	१३ १
द्रम	" " से०	१० १	धि	तु० प० अ०	३५ २
द्रा	अ० " अ०	२४ २	धिक्ष	भ्वा. आ. से.	१३ १
द्राक्षि	भ्वा० " से.	१४ २	धिवि	" प० "	१२ २
			धिष	जु० " "	२७ २

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
धीङ्	दि० आ. अ.	२८	२	धोर्कृ	भ्वा. प. से.	१२	१
धुक्ष	भ्वा. आ. से.	१३	१	ध्मा	" " अ०	२०	२
धुञ्	स्वा. उ. अ.	३२	१	ध्यै	" " "	२०	१
धुर्वी	भ्वा. प. से.	१२	१	ध्रज	" " से०	५	२
धू	तु० " "	३५	२	ध्रजि	" " "	५	२
धूञ्	स्वा. उ. अ.	३२	१	ध्रण	" " "	१०	१
धूञ्	ऋधा. " से.	३६	१	[उ]ध्रस ऋधा. " "	" " "	४०	२
धूञ्	चु० " "	४७	१	[उ]ध्रस चु० उ० " "	" " "	४५	२
धूप	भ्वा. प० " "	६	१	ध्राक्षि	भ्वा. प० " "	१४	२
धूप	चु० उ० " "	४६	१	ध्रावृ	" " " "	३	२
धूरी	दि० आ० " "	२६	१	ध्रावृ	" आ. " "	३	२
[धूश	चु० प० " "	४३	१]	ध्राङ्	" " " "	६	२
[धूष	" " " "	४३	१]	ध्रु	" प० अ०	२०	२
धूस	" " " "	४३	१	ध्रु	तु० " "	३५	२
धृङ्	भ्वा. आ. अ.	२१	१	ध्रुव	" " से०	३५	२
धृङ्	तु० " "	३६	१	ध्रैकृ	भ्वा. आ. " "	३	१
धृज	भ्वा. प० से०	५	२	ध्रै	" प० अ०	२०	१
धृजि	" " " "	५	२	ध्वज	" " से.	५	२
धृञ्	" उ० अ०	२०	१	ध्वजि	" " " "	५	२
धृष	चु० " से०	४७	२	ध्वरा	" " " "	१०	१
[जि]धृषा	स्वा. प० " "	३२	२	ध्वन	" " " "	१७	१
धृ	ऋधा. " "	३६	२	ध्वन	" " " "	१८	१
धैकृ	चु० उ० " "	४६	१	ध्वन	चु० उ० " "	४८	२
धेट्	भ्वा. प. अ.	२०	१	ध्वनि	भ्वा. प. " "	१७	२
धेपृ	" आ. से.	८	२				

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
ध्वंसु*	भ्वा. आ. से.	१६	१	पचि	भ्वा. आ० से.	४	२
ध्वाक्षि	" प० " "	१४	२	पचि	चु० प० " "	४३	२
ध्वृ	" " अ०	२०	२	पट	भ्वा. " " "	७	१
				पट	चु० उ० " "	४५	१
				पट	" " " "	४७	२
				पठ	भ्वा. प० " "	७	२
नक्क	चु० प० से०	४२	१	पडि	" आ० " "	६	२
नट	" " " "	४१	१	पडि	चु० प० " "	४२	२
नट	" उ० " "	४६	१	परा	भ्वा. आ. " "	६	२
[डु]नदि	भ्वा. प० " "	२	२	पत	चु० उ० " "	४८	१
[नम	" " " "	१७	२]	पत्ल	भ्वा. प " "	१८	१
नर्द	" " " "	२	२	पथ	चु० " " "	४१	२
नल	चु० उ० " "	४६	१	पथि	" " " "	४२	१
नाथृ	भ्वा. आ. " "	१	१	पथे	भ्वा. " " "	१८	१
नाथृ	" " " "	१	१	पद	दि. आ. अ.	२६	२
निवास	चु० उ० " "	४८	२	पद	चु० " से.	४८	२
निष्क	" आ० " "	४४	१	पन	भ्वा. " " "	६	२
नृती	दि० " " "	२८	१	पम्पस्	कं० प० " "	५१	१
नृ	भ्वा. " " "	१७	१	पय	भ्वा. आ. " "	१०	२
नृ	ऋधा. " " "	३६	२	पयस्	कं० प० " "	५२	२
				[परा]	चु० उ० " "	५०	१]
				पर्द	भ्वा. आ. " "	२	१
				पर्व	" प० " "	६	१

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
पर्व	भ्वा. प० से.	६ १	पिस	चु० प० से०	४१ २
पर्व	" " "	१२ १	पिसि	" उ० "	४६ १
पल	" " "	१८ १	पिसृ	भ्वा. प० "	१५ १
पल्पूल	चु० उ० "	४८ १	पीङ्	दि. आ. अ.	२८ २
पश	" उ० "	४५ १	पीड	चु० प० से०	४१ १
पष	" " "	४८ १	पील	भ्वा. " "	११ २
पसि	" प० "	४२ २	पीव	" " "	१२ १
पा	भ्वा. " अ०	२० २	पुट	" " "	७ २
पा	अ० " "	२४ २	पुट	तु० " "	३४ २
पार	चु० उ० से०	४६ १	पुट	चु० उ० "	४५ २
पाल	" प० "	४२ २	पुट	" " "	४६ १
पि	तु० " अ०	३५ २	पुटि	" " "	४६ १
पिच्छ	चु० " से०	४२ १	पुट्ट	" प० "	४१ २
पिज	" " "	४१ २	पुड	तु० " "	३५ १
पिजि	अ० आ० "	२३ २	पुडि	भ्वा. " "	७ २
पिजि	चु० प० "	४१ २	पुण	तु० " "	३४ १
पिजि	" उ० "	४६ १	[पुण	चु० " "	४३ १]
पिट	भ्वा. प० "	७ १	पुथ	दि० " "	२८ १
पिठ	" " "	७ २	पुथ	चु० उ० "	४६ १
पिडि	" आ० "	६ २	पुथि	भ्वा. प० "	२ १
पिडि	चु० प० "	४४ १	पुर	तु० " "	३४ २
पिवि	भ्वा. " "	१२ २	पुर्व	भ्वा. " "	१२ १
पिश	तु० " "	३६ २	पुल	" " "	१८ १
पिश	चु० " "	४२ २	पुल	चु० " "	४२ २
पिष्ट	रु० " "	३७ २	पुष	भ्वा. " "	१४ २

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
पुष	दि० प० अ.	३० १	पृथ	चु० प० से.	४१ २
पुष	क्रधा. " से.	४० २	पृषु	भ्वा. " "	१५ १
पुष	चु० उ० "	४५ २	पृ	जु० " "	२६ २
पुष्प	दि० प० "	२८ १	पृ	क्रधा. " "	३६ १
पुस्त	चु० " "	४२ १	[पृ	चु० " "	४१ १]
पुंस	" " "	४३ १	पेष्ट	भ्वा. " "	११ २
पूङ्	भ्वा. आ. "	२१ १	पेवृ	" आ० "	११ १
पूज	चु० प० "	४३ १	पेषृ	" " "	१३ २
पूत्र्	क्रधा. उ० "	३६ १	पेसृ	" प० "	१५ १
पूयी	भ्वा. आ. "	१० २	पै	" " अ०	२० १
पूरी	दि० " "	२६ १	पैण	" " से०	१० १
पूरी	चु० उ० "	४६ १	[ओ]प्यायी	" आ. "	१० २
पूरण	" प० "	४३ १	प्यैङ्	" " अ०	२१ ८
पूल	भ्वा. " "	११ २	प्रछ	तु० प० "	३६ १
पूल	चु० " "	४३ १	प्रथ	भ्वा. आ. से.	१६ १
पूष	भ्वा. " "	१४ २	प्रथ	चु० प० "	४१ २
पृ	जु० " अ०	२६ १	प्रस	भ्वा आ, "	१६ १
पृ	स्वा. " "	३२ १	प्रा	अ० प० अ०	२४ २
पृङ्	तु० आ० "	३५ २	प्रीङ्	दि० आ० "	२६ १
पृत्र	चु० उ० से०	४६ २	प्रीत्र्	क्रधा. उ० "	३६ १
पृची	अ० आ० "	२३ २	प्रीत्र्	चु० " से०	४७ १
पृची	रु० प० "	३७ २	प्रुङ्	भ्वा. आ. अ.	२१ १
पृजि	अ० आ० "	२३ २	प्रुष	क्रधा. प. से०	४० २
पृङ्	तु० प० "	३४ १	प्रुषु	भ्वा. " "	१५ १
पृण	" " "	३४ १	प्रेषृ	" आ० "	१३ २

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
प्रोथृ	भ्वा. उ० से.	१६ १	बध	चु० प० से०	४१ १
प्लक्ष	" " "	१६ २	बन्ध	क्रया. " अ०	४० १
प्लिह	" आ० "	१३ २	बर्ब	" " "	६ १
प्ली	क्रया. प. अ.	३६ २	बर्ह	" आ० "	१३ २
प्लुङ्	भ्वा. आ. "	२१ १	बर्ह	चु० प० "	४६ १
प्लुष	दि० प० से०	२८ १	बर्ह	" उ० "	४३ २
प्लुष	" " "	३१ १	बल	भ्वा. प. से.	१८ १
प्लुष	क्रया. " "	४० २	बल	चु० " "	४३ १
प्लुषु	भ्वा. " "	१५ १	बल्ह	भ्वा. आ. "	१३ २
प्सा	अ० " अ०	२४ २	बसु	दि० " "	३० २
			बस्त	चु० आ० "	४४ १
	फ		बाधृ	भ्वा. " "	१ १
फक्क	भ्वा. प. से.	३ २	बाहृ	" " "	१३ २
फण	" " "	१७ २	बिट	" " "	७ १
फल	" " "	११ २	विदि	" " "	२ २
[त्रि]फलः	" " "	११ २	बिल	तु० " "	३४ २
[फुल	तु० " "	३५ १]	बिल	चु० " "	४२ २
फुल्ल	" " "	११ २	बुक्क	भ्वा. " "	३ २
फेल्	" " "	११ २	बुक्क	चु० उ० "	४५ २
			बुगि	भ्वा. प० "	४ १
	ब		बुध	" " "	१८ २
बण	भ्वा. प० से.	१० १	बुध	दि. आ. अ.	२६ २
बद	" " "	२ २	बुधिर्	भ्वा. उ. से.	१६ १
बध	" आ० "	२१ २	[उ]बुन्दिर्	" " "	१६ २
			बुल	चु० प० "	४२ २

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
बुस*	दि० प० से०	३१ १	भर्त्स	चु० आ० से.	४४ १
बुस्त	चु० " "	४२ १	भल	भ्वा. " "	११ १
बृह	भ्वा. प० से.	१५ २	भल	चु० " "	४४ २
बृहिा	" " "	१५ २	भल्ल	भ्वा. " "	११ १
बृहि	चु० उ० "	४६ १	भष	" प० "	१४ २
बृहिर्	भ्वा. प० "	१५ २	भस	जु० " "	२७ १
बृहृ	तु० " "	३४ २	भा	अ० " अ.	२४ २
ब्रू	अ० उ० अ०	२४ १	भाज	चु० उ० से०	४८ २
ब्रूस	चु० प० से०	४३ २	भाम	भ्वा. आ. "	६ २
ब्युस	दि० " "	३० २	भाम	चु० उ० "	४८ १
	भ		भाष	भ्वा. आ. "	१३ १
भक्ष	चु० प० से०	४१ १	भासृ	" " "	१३ २
भज	भ्वा. उ. अ.	२२ १	भिक्ष	" " "	१३ १
भज	चु० " से.	४५ १	भिदि	" प० "	२ २
भजि	" " "	४६ १	भिदिर्	ह० उ० अ०	३७ १
भञ्जो	ह० प० अ०	३७ २	भिषज्	कं० प० से०	५१ २
भट	भ्वा. " से०	७ १	भिष्णज्	" " "	५१ २
भट	" " "	१६ २	[त्रि]भी	जु० " अ०	२६ १
भडि	" आ. "	६ २	भुज	ह० " "	३७ २
भडि	चु० प० "	४२ १	भुजो	तु० " "	३६ १
भण	भ्वा. " "	१० १	भुरण	कं० प० से०	५१ २
भदि	" आ. "	१ २	भुवो	चु० उ० "	४५ २
भर्ब	" प० "	१२ २	भू	भ्वा. प० "	१ १

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
भू	चु० आ० से.	४७	२	[टु]भ्राशृ भ्वा. आ. से.	१७	२	
भूष	भ्वा. प० "	१४	२	भ्री	क्रया. प. अ.	४०	१
भूष	चु० उ० "	४५	१	भ्रूण	चु० आ. से.	४४	२
भृजी	भ्वा. आ. "	४	२	भ्रजू	भ्वा. " "	४	२
भृज्	" उ. अ.	२०	१	भ्रेषृ	" उ० "	१६	२
[डु]भृज्	जु० " "	२६	१	भ्रक्ष	" " "	१६	२
भृड	तु० प० से०	३५	१	[टु]भ्रलाशृ	" आ० "	१७	२
भृशि	चु० उ० "	४६	१	भ्र्लेषृ	" उ० "	१३	२
भृशु	दि० प० "	३१	१				
भू	क्रया. " "	३६	१				
भेषृ	भ्वा. उ० "	१६	२	मकि	भ्वा. आ. से.	३	१
भ्यस	" आ० "	१३	२	मकि	" " "	३	१
भ्रक्ष	" उ० "	१६	२	मख	" प० "	४	१
भ्रण	" प० "	१०	१	मखि	" " "	४	१
भ्रमु	" " "	१८	१	मगध	कं० " "	५१	१
भ्रमु	दि० " "	३०	२	मगि	भ्वा. " "	४	१
भ्रशु	भ्वा. आ० "	१६	१	मघिः	" आ० "	३	२
भ्रशु	" " "	१६	१	मघि	" प० "	४	१
भ्रशु	दि० प० "	३१	१	मच	" आ० "	४	२
भ्रसु	भ्वा. आ. "	१६	१	मचि	" " "	४	२
भ्रस्ज	तु० उ० अ०	३३	१	मठ	" प० "	७	२
भ्राजू	भ्वा. आ. से.	४	२	यठि	" आ० "	६	१
[डु]भ्राजू	" " "	१७	२	मडि	" " "	६	१
				मडि	" प० "	७	२

‡ गत्याक्षेप कंतवे च ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
मडि	चु० प० से.	४२	१	मसी	दि० प० से०	३१	१
मण	भ्वा. " "	१०	१	मस्क	भ्वा. आ. " "	३	१
मत्रि	चु० आ. " "	४४	१	[टु]मस्जो	तु० प० अ०	३६	१
मथि	भ्वा. प० " "	२	१	मह	भ्वा. " से०	१५	१
मथे	" " " "	१८	१	मह	चु० उ० " "	४८	१
मद	चु० आ. " "	४४	२	महि	भ्वा. आ. " "	१३	२
मदि	भ्वा. " " "	१	२	महि	चु० उ० " "	४६	१
मदी	" प० " "	१७	२	महीड्	कं० आ० " "	५२	१
मदी	दि० " " "	३०	२	मा	अ० प० अ०	२४	२
मन	" आ. अ.	२६	२	माक्षि	भ्वा. " से.	१४	२
मनु	त० " से०	३८	२	माङ्	जु. आ. अ.	२६	१
मन्तु	कं० प० " "	५१	१	माङ्	दि० " "	२६	२
मन्थ	भ्वा. " " "	२	१	मान	भ्वा. " से.	२१	२
मन्थ	क्रया " " "	४०	१	मान	चु० " " "	४४	२
मभ्र	भ्वा. " " "	१२	१	मान	" उ० " "	४७	२
मय	" आ० " "	१०	२	मार्ग	" " " "	४७	२
मर्च	चु० प० " "	४३	२	मार्ज	" प० " "	४३	२
मर्ब	भ्वा. " " "	६	१	माह	भ्वा. उ० " "	१६	२
मर्व	" " " "	१२	२	मिछ	तु० प० " "	३३	२
मल	" आ० " "	११	१	मिजि	चु० उ० " "	४६	१
मल्ल	" " " "	११	१	[डु]मिज्	स्वा. " अ०	३२	१
मव	" प० " "	१२	२	मिथृ	भ्वा. " से०	१६	१
मभ्य	" " " "	११	१	[त्रि]मिदा	" आ० " "	१५	२
मश	" " " "	१५	१	[त्रि]मिदा	दि० प० " "	३१	२
मष	" " " "	१४	२				

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
मिदि	चु० प० से०	४१	१	मुट	तु० प० से०	३५	१
मिद्व	भ्वा. उ०	१६	१	मुट	चु०	४२	२
मिधृा	" "	१६	१	मुठि	भ्वा. आ.	६	१
मिल	तु० प०	३४	२	मुडि	" "	६	२
मिल	" उ०	३६	२	मुडि	" प०	७	२
मिन्नि	भ्वा. प०	१२	२	मुण	तु०	३४	१
मिश	" "	१५	१	मुद	भ्वा. आ.	१	२
मिश्र	चु० उ०	४६	२	मुद	चु० उ०	४५	२
मिष	तु० प०	३४	२	मुर	तु० प०	३४	१
मिषु	भ्वा. "	१४	२	मुर्छा	भ्वा. "	५	१
मिह	" अ०	२२	१	मुर्वी	" "	१२	१
मी	चु० उ० से०	४७	१	मुष	कृचा. "	४०	२
मीड्	दि० आ. अ.	२८	२	मुस	दि०	३१	१
मीत्र्	कृचा. उ०	३६	१	मुस्त	चु०	४३	१
मीमृा	भ्वा. प. से.	१०	१	मुह	दि० प०	३०	२
मील	" "	११	२	मूड्	भ्वा. आ.	२१	१
मीव	" "	१२	२	मूत्र्	कृचा. उ.	३६	१
मुच	चु० उ०	४५	२	मूत्र	चु०	४६	१
मुचि	भ्वा. आ.	४	२	मूल	भ्वा. प०	११	२
मुच्छ	तु० उ० अ०	३६	२	मूल	चु०	४२	२
मुज	भ्वा. प० से.	५	२	मूष	भ्वा. "	१४	२
मुजि	" "	५	२	मृक्ष	" "	१४	१
मुट	" "	७	२	मृग	चु० आ०	४८	२

† मेघाहिसनयोः सङ्गमे च ॥

‡ गती शब्दे च ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
मृड्	तु० आ० अ.	३५	२	म्रक्ष	चु० प० से०	४३	२
मृजू	चु० उ० से.	४७	२	म्रच्छ	" "	४३	२
मृजूष्	अ० प०	२५	१	म्रद	भ्वा. आ.	१६	१
मृड	तु०	३४	१	म्रुचु	" प०	५	१
मृडा	कृचा. "	४०	१	म्रुञ्चु	" "	५	१
मृण	तु०	३४	१	म्रुट्	भ्वा. "	६	२
मृद	कृचा. "	४०	१	म्रुड्	" "	६	२
मृधु	भ्वा. उ०	१६	१	म्रुचु	" "	५	१
मृश	तु० प० अ०	३६	२	म्रुञ्चु	" "	५	१
मृष	दि० उ० से०	२६	२	म्लेच्छ	" "	५	१
मृष	चु०	४७	२	म्लेच्छ*	चु०	४३	२
मृषुा	भ्वा. प०	१५	१	म्लेट्	भ्वा. "	६	२
मृ	कृचा. "	३६	२	म्लेड्	" "	६	२
मेड्	भ्वा. आ. अ.	२१	१	म्लेवृ	" आ०	११	१
मेथृ	" उ० से०	१६	१	म्लै	" प० अ०	२०	१
मेह	" "	१६	१	य			
मेघा	कं० प०	५१	१	यक्ष	चु० आ. से.	४४	२
मेधृ+	भ्वा. उ०	१६	१	यज	भ्वा. उ. अ.	२२	२
मेपृ	" आ०	८	२	यत	चु० से०	४५	१
मेवृ	" "	११	१	यती	भ्वा. आ.	२	१
मना	" प० अ०	२०	२	यत्रि	चु० प०	४१	१
म्रक्ष	" से०	१४	१	यभ	भ्वा. अ.	२१	२

† क्षोदे सुखे च ॥ ‡ सेचने सहने च ॥ + मेघाहिसनयोः सङ्गमे च ॥

* अत्रक्तायां वाचि छेदने [?] च ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
यम	भ्वा. प० से०	१७ २	रगे	भ्वा. प. से.	१६ २
यम	" " "	२१ २	रघ	चु० उ० "	४५ २
यम	चु० " "	४३ १	रघि	भ्वा. आ. "	३ २
यसु	दि० " "	३० २	रघि	चु० उ० "	४६ १
या	अ० " अ०	२४ २	रङ्ग	" " "	४८ १
[टु]याचू	भ्वा. उ. से.	१६ १	रच	" " "	४८ १
यु	अ० प० "	२४ १	रञ्ज	भ्वा. प० "	१७ २
यु	चु० आ० "	४४ २	रञ्ज	" उ० अ.	२२ १
युगि	भ्वा. प० "	४ १	रञ्ज	दि० " "	२६ १
युच्छ	" " "	५ १	रट	भ्वा. प. से.	७ १
युज	दि. आ. अ.	२६ २	रट	" " "	७ २
युज	चु० उ० से०	४६ २	रठ	" " "	७ २
युजिर्	ह० " अ०	३७ १	रण	" " "	१० १
युञ्	क्रया. " "	३६ १	रण	" " "	१७ १
युतृ	भ्वा. आ. "	२ १	रणि	" " "	१७ २
युध	दि० " अ०	२६ २	रद	" " "	२ २
युप	" प० से०	३१ २	रघ	दि० " "	३० १
यूष	भ्वा. " "	१४ २	रप	भ्वा. " "	६ १
यौट्	" " "	६ २	रफ	" " "	६ १
	र		रफि	" " "	६ १
रक्ष	भ्वा. प. से.	१४ १	रबि	" आ० "	८ २
रख	" " "	४ १	रभ	" " अ०	२१ २
रखि	" " "	४ १	रभि	" " से०	८ २
रग	चु० " "	४५ २	रमु	" " अ०	१८ २
रगि	भ्वा. प. से.	४ १	रय	" " से.	१० २

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
रवि	भ्वा. प० से.	१२ २	रिश	तु० प० अ०	३६ १
रस	" " "	१५ १	रिष	भ्वा. " से०	१४ २
रस	चु० उ० "	४६ २	रिष	दि० " "	३१ १
रह	भ्वा. प० "	१५ २	रिह	तु० " "	३३ २
रह	चु० " "	४३ १	री	क्रया. " अ.	३६ २
रह	" उ० "	४७ २	रीङ्	दि. आ. अ.	२८ २
रहि	भ्वा. प० "	१५ २	रु	अ० प० से०	२४ १
रहि	चु० उ० "	४६ १	रुङ्	भ्वा. आ. अ.	२१ १
रा	अ० प० अ०	२४ २	रुच	" " से.	१५ २
राकृ	भ्वा. " से०	३ २	रुज	चु० उ० "	४६ १
राधृ	" आ० "	३ २	रुजो	तु० प० अ०	३६ १
राजृ	" उ० "	१७ २	रुट	भ्वा. आ. से०	१५ २
राध	दि० प० अ०	३० १	रुट	चु० प० "	४४ १
राध	स्वा. " "	३० २	रुट	" उ० "	४६ १
रासृ	भ्वा. आ. से.	१३ २	रुटि	भ्वा. प० "	७ २
रि	स्वा. प० अ०	३२ २	रुठ	" " "	७ २
रि	तु० " "	३५ २	रुठि	" " "	७ २
रिख	भ्वा. " से०	४ १	रुठि	" " "	६ १
रिगि	" " "	४ १	रुदिर्	अ० " "	२५ १
रिच	चु० उ० "	४६ २	[अनो]रुध	दि. आ. अ.	२६ २
रिचिर्	ह० " अ०	३७ १	रुधिर्	ह० उ० "	३७ १
रिफ	तु० प० से०	३३ २	रुप	दि० प० से०	३१ २
रिवि	भ्वा. " "	१२ २	रुश	तु० " अ०	३६ १

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
रुशि	चु० उ० से	४६	१	लगि	भ्वा. प० से०	४	१
रुष	भ्वा. प० "	१४	२	लगे	" " "	१६	२
रुष	दि० " "	३१	१	लघि*	" आ० "	३	२
रुष	चु० " "	४५	१	लघि	" प० "	४	१
रुह	भ्वा. " अ.	१८	२	लघि	चु० उ० "	४६	१
रुक्ष	चु० उ० से०	४६	१	लघि	" " "	४६	१
रूप	" " "	४६	२	लछ	भ्वा. प० "	५	१
रूप	भ्वा. प० "	१४	२	लज	" " "	५	२
रेकृ	" आ० "	३	१	लज	चु० " "	४१	१
रेखा	कं० प० "	५२	१	लज	" उ० "	४६	१
रेट्	भ्वा. उ० "	१६	१	लजि	भ्वा. प० "	५	२
रेपृ	" आ० "	८	२	लजि	चु० " "	४१	२
रेभृ	" " "	८	२	लजि	" उ० "	४६	१
रेवृ	" " "	११	१	लजि	" " "	४६	२
रेषृ	" " "	१३	२	[ओ]लजी	तु० आ० "	३३	१
रै	भ्वा. प० अ.	२०	१	लट	भ्वा. प० "	७	१
रोड्	" " से.	८	१	लड	" " "	८	१
रोड्	" " "	८	१	लड	चु० " "	४१	१
	ल			[ओ]लडि	" " "	४१	१
लक्ष	चु० प० से०	४१	१	लडि	" उ० "	४६	१
लक्ष	" आ० "	४४	२	लडि	भ्वा. प० "	१७	१
लख	भ्वा. प० "	४	१	लप	" " "	६	१
लखि	" " "	४	१	लबि†	" आ० "	८	२

* गत्यर्थे भोजननिवृत्तावपि ॥ † शब्दे अवस्रंसने च सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
[डु]लभष्	भ्वा. आ० अ०	२१	२	लिह	अ० उ० "	२३	१
लर्ब	" प० से०	६	१	ली	कृधा. प. "	३६	२
[लल	" " "	८	१]	ली	चु० उ० से०	४६	२
लल	चु० आ. "	४४	१	लीङ्	दि० आ. अ.	२८	२
लष	भ्वा. उ० "	१६	२	लुजि	चु० प० से.	४१	२
लस	" प० "	१५	१	[लुजि	" उ० "	४६	१]
लस	चु० उ० "	४५	१	लुञ्च	भ्वा. " "	५	१
[ओ]लस्जी	तु० आ० "	३३	१	लुटा†	" " "	७	१
ला	अ. प० अ०	२४	२	लुट	" आ० "	१५	२
लाकृ	भ्वा. " से.	३	२	लुट	तु० प० "	३५	१
लाधृ	" आ. "	३	२	लुट	चु० उ० "	४६	१
लाछि	" प० "	५	१	लुटि	भ्वा. प० "	७	२
लाज	" " "	५	२	लुठ	" " "	७	२
लाजि	" " "	५	२	लुठ	" आ० "	१५	२
लाट	कं० " "	५१	२	लुठ	दि० प० "	३५	१
लाभ	चु० उ० "	४६	२	लुठ	तु० " "	३१	१
लिख	तु० प० "	३४	२	लुठि‡	भ्वा. " "	७	२
लिगि	भ्वा. " "	४	१	लुठि	" " "	८	१
लिगि	चु० उ० "	४५	२	लुठि	" " "	८	१
लिट	कं० प० "	५१	२	लुण्ठ	चु० " "	४१	२
लिप	तु० उ० अ०	३६	२	लुधि	भ्वा. " "	२	१
लिश	दि० आ० "	३०	१	लुप	दि० " "	३१	१
लिश	तु० प० "	३६	१	लुप्	तु० उ० अ०	३६	२

† लुड इत्येके ॥

‡ लुडि इत्येके ॥

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
लुबि	भ्वा. प० से.	६	२	वक्ष	भ्वा. प० से.	१४	१
लुबि	चु० " "	४३	२	वख	" " "	४	१
लुभ	दि० " "	३१	२	वखि	" " "	४	१
लुभ	तु० " "	३३	२	वगि	" " "	४	१
लूञ्	क्रघा. उ० " "	३६	१	वधि	" आ० "	३	२
लूष	भ्वा. प० " "	१४	२	वच	अ० प० अ०	२४	२
लूष	चु० " "	४२	२	वच	चु० उ० से०	४७	२
लेख	कं० " "	५१	२	वज	भ्वा. प० " "	६	१
लेखा	" " "	५१	२	वञ्चु	" " "	५	१
लेट्	" " "	५१	१	वञ्चु	चु० आ. "	४४	२
लेपृ	भ्वा. आ. "	८	२	वट	भ्वा. प० " "	७	१
लेला	कं० प० " "	५१	१	वट	" " "	१६	२
लोकृ	भ्वा. " "	३	१	वट	चु० उ० " "	४७	२
लोकृ	चु० उ० " "	४६	१	वट	" " "	४६	१
लोचृ	भ्वा. आ. "	४	२	वटि	" प० " "	४२	१
लोचृ	चु० उ० " "	४६	१	वटि	" उ० " "	४६	२
लोट्	कं० प० " "	५१	१	वठ	भ्वा. प. "	७	२
लोटृ	भ्वा. " "	८	१	वठि	" आ० "	६	१
लोष्ट	" आ० " "	६	१	वडि	" " "	६	१
				वडि	चु० प० " "	४२	१
	व			वण	भ्वा. " "	१०	१
				वद	" " "	२२	२
वकि	भ्वा. आ० से०	३	१	वद	चु० उ० " "	४७	२
वकि	" " "	३	१	वदि	भ्वा. आ. "	१	२

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
वर्ना	भ्वा. प० से.	१०	१	वल्भ	भ्वा. आ. से०	६	१
वनु	" " "	१७	१	वल्ल	" " "	१०	१
वनु	" " "	१७	२	वल्लह	" " "	१३	२
वनु	त० आ० " "	३८	२	वल्लह	चु० उ० " "	४६	१
[डु]वप्	भ्वा. उ० अ	२२	२	वश	अ० प० " "	२५	२
वभ्र	" प० से	१२	१	वष	भ्वा. " "	१४	२
वम	" " "	१७	२	वष्क	चु० उ० " "	४६	१
[टु]वम	" " "	१८	१	वस	भ्वा. " अ.	२२	२
वय	" आ० " "	१०	२	वस	अ. आ. से.	२३	२
वर	चु० उ० " "	४७	२	वस	चु० उ० " "	४५	२
वरण	कं० " "	५१	२	[वस	" प० " "	५०	१]
वर्च	भ्वा. आ. "	४	२	वसु	दि० " "	३०	२
वर्णा	चु० प० " "	४१	१	वस्क	भ्वा. आ. "	३	१
वर्ण	" उ० " "	४६	२	वह	" उ० अ.	२२	२
वर्द्ध	" प० " "	४३	२	वहि	" आ. से.	१३	२
वर्ष	भ्वा. आ. "	१३	१	वा	अ प० अ.	२४	२
वर्ह	" " "	१३	२	वाक्षि	भ्वा. " से.	१४	२
वल	" " "	११	१	वाछि	" " "	५	१
वलि	" प० " "	१७	२	वाडृ	" आ. " "	६	२
वल्क	चु० " "	४१	२	वात+	चु० उ० " "	४८	२
वल्ग	भ्वा. " "	४	१	वावृतु	दि. आ. " "	२६	१
वल्गु	कं० " "	५१	१	वाशृ	" " "	२६	२

† शब्दे संभक्तौ च ॥

‡ प्रेरणौ, वर्णने च ॥

+ सुखसेवनयोः । गतिसुखसेवनेषु इत्येके । आख्या० पृ० १६८ ॥

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
वास	चु० उ० से०	४८ २	विस	दि० प० से०	३१ १
विचिर्	ह० „ अ०	३७ १	वी	अ० „ अ०	२४ २
विच्छ	तु० प० से०	३६ १	वीर	चु० आ० से०	४८ २
विच्छ	चु० उ० „	४६ १	वृ	भ्वा. „ अ०	
विजिर्	जु० „ अ०	२६ २	वृक	„ आ० से०	३ १
[ओ]विजी तु.	आ. से.	३३ १	वृक्ष	„ „ „	१३ १
[ओ]विजी ह०	प० „	३७ २	वृङ्	ऋधा. „ „	४० १
विट	भ्वा. „ „	७ १	[वृजि	अ० „ „	२३ २]
विथृ	„ आ० „	२ १	वृजी	„ „ „	२३ २
विद	अ० प० „	२५ १	वृजी	ह० प० „	३७ २
विद	दि० आ. अ.	२६ २	वृजी	चु० उ० „	४६ २
विद	ह० „ „	३७ २	वृञ्	स्वा० „ „	३२ १
विद	चु० „ से०	४४ २	वृञ्	चु० „ „	४६ २
विद्ल	तु० उ० अ०	३६ २	वृण	तु० प० „	३४ १
विध	„ प० से०	३४ १	वृतु	भ्वा. आ. „	१६ १
विल	„ „ „	३४ २	वृतु	चु० उ० „	४६ १
विल	चु० „ „	४२ २	वृषु	भ्वा. आ. „	१६ १
विश	तु० „ अ०	३६ १	वृषु	चु० उ० „	४६ १
विष	ऋधा. प० „	४० २	वृश	दि० प० „	३१ १
विषु†	भ्वा. „ से.	१४ २	वृष	चु० आ० „	४४ २
विष्क	चु. आ. „	४४ १	वृषु	भ्वा. प० „	१५ १
[विष्क	„ प० „	५० १]	वृह	तु० „ „	३४ २
विःल	जु० उ० अ०	२६ २	वृ	ऋधा. „ „	३६ २

† आख्यातिक में इसे अनिट् लिखा है । देखें आख्या० पृ० ७४ पं० ३ ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
वृञ्	ऋधा. उ० से०	३६ १	व्रज	भ्वा. प० से०	६ १
वेञ्	भ्वा. „ अ०	२२ २	व्रज	चु० „ „	४२ २
वेणू	„ „ से०	१६ १	व्रण	भ्वा. „ „	१० १
वेथृ	„ आ० „	२ १	व्रण	चु० उ० „	४६ २
वेद	कं० प० „	५१ १	[ओ] व्रश्च	तु० प० „	३३ १
वेनृ	भ्वा. उ० „	१६ १	व्री	ऋधा. „ „	३६ २
[डु]वेपृ	„ आ० „	८ २	व्रीङ्	दि० आ० „	२८ २
वेल	चु० उ० „	४८ १	व्रीड	„ प० से०	२८ २
वेल	भ्वा. प० „	११ २	व्रुड	तु० „ „	३५ १
वेल्ल	„ „ „	११ २	व्ली	ऋधा. „ अ.	३६ २
वेला	कं० „ „	५१ २			
वेवीङ्	अ. आ. „	२५ २			
वेष्ट	भ्वा. „ „	६ १			
वेहृ	„ „ „	१३ २			
[ओ]वै	„ प० अ०	२० १			
व्यच	तु० „ से०	३३ १			
व्यथ	भ्वा. आ. „	१६ १			
व्यध	दि० प० अ.	३० १			
व्यय	भ्वा. उ० से.	१६ २			
व्यय	चु० „ „	४६ २			
व्युष	दि० प० „	२८ १			
व्युष	„ „ „	३० १			
व्येञ्	भ्वा, उ. अ.	२२ २			
			शक	दि० प० अ०	३० १
			शकि	भ्वा आ. से.	३ १
			शकल	स्वा. प. अ.	३२ १
			शगि	भ्वा. „ से.	४ १
			शच	„ आ. „	४ २
			शट	„ प० „	७ १
			शठ	„ „ „	७ २
			शठ	चु० „ „	४१ २
			शठ	„ आ० „	४४ २
			शठ	„ उ० „	४७ २
			शडि	भ्वा. आ. „	६ २
			शरा†	„ प० „	१७ १

† दानार्थं गती च । केषाञ्चिन्मते गत्यर्थ एव ॥ सं० ॥

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
शद्ल	भ्वा. प. अ.	१८ २	शिल्खि	भ्वा. प० से.	४ १
शद्ल	तु० " "	३६ २	शिल्धि	" " "	४ १
शप	भ्वा. उ० अ.	२२ १	शिल्जि	अ० आ० "	२३ २
शप	दि० " "	२६ १	शिल्ञ्	स्वा. उ. अ.	३२ १
शब्द	चु० " से०	४५ १	शिल्ट	भ्वा. प. से.	७ १
शम	" आ० "	४४ २	शिल	तु० " "	३४ २
शमु	दि० प० "	३० २	शिल्ष	भ्वा. " "	१४ २
शमो	भ्वा. " "	१७ २	शिल्ष	चु० उ० "	४६ २
शम्ब	चु० " "	४१ २	शिल्ष्ल	रु० प० अ०	३७ २
शर्ब	भ्वा. " "	६ २	शीक	चु० उ० से०	४६ १
शर्व	" " "	१२ २	शीक	" " "	४७ १
शल	" आ. "	१६ १	शीकृ	भ्वा. आ. "	३ १
शल	" प० "	१८ १	शीङ्	अ० " "	२२ २
शलभ	" आ० "	८ २	शीभृ	भ्वा. आ. "	८ २
शव	" प० "	१५ १	शील	" प० "	११ २
शश	" " "	१५ १	शील	चु० उ० "	४८ १
शष	" " "	१४ २	शुच	भ्वा. प० "	५ १
[आङः]शसि,	" " "	१३ २	[ई]शुचिर्	दि० उ० "	२६ २
शमु	" प० "	१५ १	शुच्य	भ्वा. प० "	११ १
शाखृ	" " "	४ १	शुठ	" " "	७ २
शाङ्	" आ० "	६ २	शुठ	चु० " "	४३ १
शान	" उ० "	२२ १	शुठि	भ्वा. " "	७ २
[आङः]शासु अ० आ०	" " "	२३ १	शुठि	" " "	८ १
शासु	" प० "	२५ २	शुठि	चु० " "	४३ २
शिक्ष	भ्वा. आ. "	१३ १	शुध	दि० " अ०	३० १

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
शुन	तु० प० से०	३४ १	शै	भ्वा. प० अ०	२० १
शुन्ध	भ्वा. " "	२ २	शो	दि० " "	२६ १
शुन्ध	चु० उ० "	४७ १	शोणृ	भ्वा. " से०	१० १
शुभ	भ्वा. प. "	६ २	शौडृ	" " "	६ २
शुभ	" आ. "	१५ २	शंसु	" " "	१५ १
शुभ	तु० प० "	३४ १	श्च्युतिर्	" " "	२ १
शुम्भ	भ्वा. " "	६ २	श्मील	" " "	११ २
शुम्भ	तु० " "	३४ १	श्यैङ्	" आ. अ.	२१ १
शुल्क	चु० " "	४२ २	श्रकि	" से०	३ १
शुल्ब	" " "	४२ २	श्रगि	" प० "	४ १
शुष	दि० " अ०	३० १	श्रण	" " "	१७ १
शूर	चु० आ. से.	४८ २	श्रण	चु० " "	४२ १
शूरी	दि० " "	२६ १	श्रथ	भ्वा. " "	१७ १
शूर्प	चु० प० "	४२ २	श्रथ	चु० " "	४१ १
शूल	भ्वा. " "	११ २	श्रथ	" उ० "	४७ १
शूष	" " "	१४ २	श्रथ	" " "	४८ १
शृधु	" " "	१६ १	श्रथि	भ्वा. आ. "	२ १
शृधु	" उ० "	१६ १	श्रन्थ*	क्रया. प० "	४० १
शृधु	चु० " "	४५ १	श्रन्थ	चु० उ० "	४७ १
शृ	क्रया. प० "	३६ १	श्रमु	दि० प० "	३० २
शेला	कं० " "	५१ २	श्रम्भु	भ्वा. आ. "	६ १
शेल्	भ्वा. " "	१२ १	श्रा	" प० अ०	१७ १
शेवृ	" आ० "	११ १	श्रा	अ० " "	२४ २

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
श्रिञ्	भ्वा. उ० से.	१६	२	श्चल्क	चु० प० से०	४१	२
श्रिषु	" प० "	१४	२	श्चल्ल	भ्वा. " "	१२	१
श्रीञ्	क्र्या. उ० अ.	३६	१	श्चस	अ० " "	२५	१
श्रु	भ्वा. प०	२०	२	[दुओ]श्चि	भ्वा. " "	२२	२
श्रै	" " "	२०	१	श्चिता	" आ० "	१५	२
श्रोण	" " से०	१०	१	श्चिदि	" " "	१	१
श्लकि	" आ० "	३	१				
श्लगि	" प० "	४	१				
श्लथ	" " "	१७	१				
श्लाखृ	" " "	४	१	षगे	भ्वा. प. से.	१७	१
श्लाघृ	" आ. "	३	२	षघ	स्वा. " "	३२	२
श्लिष	दि० उ० अ०	३०	१	षच	भ्वा. आ. "	४	२
श्लिष	चु० " से०	४२	१	षच	" उ० "	२२	१
श्लिषु	भ्वा. " "	१४	२	षञ्ज	" प० अ०	२२	१
श्लोक्	" आ. "	३	१	षट	" " से०	७	१
श्लोण	" प० "	१०	१	षट्	चु० " "	४३	१
श्वकि	" आ. "	३	१	षण	भ्वा. " "	१०	१
श्वच	" " "	४	२	षणु	त० उ० "	३८	१
श्वचि	" " "	४	२	[आडः]षद	चु० " "	४७	१
श्वठ	चु० प० "	४७	२	षदल	भ्वा. प. अ.	१८	२
श्वठ	" उ० "	४१	२	षदल	तु० " "	३६	२
श्वठि	" प० "	४२	२	षप	भ्वा. " से०	६	१
श्वभ्र	" " "	४२	२	षम	" " "	१८	१
श्वर्त्त	" " "	४२	२	षम्ब	चु० " "	४१	२
श्वल	भ्वा. " "	१२	१	षर्ज	" " "	५	२
				षर्ब	" " "	६	२

धातवः	गणादयः	पृ०	पा०	धातवः	गणादयः	पृ०	पा०
षर्व	भ्वा. प० से०	१२	२	पू	तु० प० से०	३६	१
षल	" " "	१२	१	पूङ्	अ. आ. "	२३	२
षस	अ० " "	२५	२	पूङ्	दि० " "	२८	२
षस्ज	भ्वा. " "	५	१	पूद	भ्वा. " "	१	२
षह	" आ० "	१८	२	पूद	चु० उ० "	४५	१
षह	दि० प० "	२८	२	पूक्ष	भ्वा. प० "	१४	१
षह	चु० उ० "	४६	२	पूभु	" " "	६	२
षान्त्व	" प० "	४१	२	पूभु	" " "	६	२
षिच	तु० उ० अ०	३६	२	षेल्	" " "	११	२
षिञ्	स्वा. " "	३२	१	षेवृ	" आ० "	११	१
षिञ्	क्र्या. " "	३६	१	षै	" प० अ०	२०	१
षिट	भ्वा. प. से.	७	१	षो	दि० " "	२६	१
षिधु	" " "	२	१	षुक	भ्वा. प० से.	१६	२
षिधु	दि० " अ.	३०	१	षुगे	" " "	१७	१
षिधू	भ्वा. " से.	२	१	षुन	" " "	१०	१
षिभु	" " "	६	२	षुभि	" आ. "	८	२
षिम्भु	" " "	६	२	षुम	" प० "	१८	१
षिल	तु० " "	३४	२	षुघ	स्वा. आ. "	३२	२
षिवु	दि० " "	२८	१	षुपृ	भ्वा. " "	८	२
षु	भ्वा. " अ.	२०	२	षुम	दि० प० "	२८	२
षु	अ० " "	२४	१	षुम	" " "	२८	२
षुञ्	स्वा. उ० "	३२	१	षुच	भ्वा. आ. "	४	२
षुट्ट	चु० प० से०	४१	२	षुट्ट	अ० उ० अ०	२४	१
षुर	तु० " "	३४	१	षुप	चु० प० से.	४४	१
षुह	दि० " "	२८	२	षुभु	भ्वा. आ. "	६	१

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
ढेपृ	भ्वा. आ. से.	८ २	स		
ष्टे	" प० अ०	२० १	सङ्केत चु० उ० से०	४८ २	
ष्टृचै	" " "	२० १	सङ्ग्राम " " अ०	४६ २	
ष्टल	" " से०	१८ १	सत्र " आ० से०	४८ २	
ष्टा	" " अ०	२० २	सपर कं० प० "	५१ २	
ष्टिवु	" " से०	१२ १	सभाज चु० उ० "	४८ २	
ष्टिवु	दि० " "	२८ १	समी दि० प० "	३१ १	
ष्णसु	" " "	२८ १	संभ्रयस् कं० " "	५२ २	
ष्णा	अ० " अ०	२४ २	संबर " " "	५२ २	
ष्णाह	दि० " से०	३० २	सस्ति अ० " "	२५ २	
ष्णाह	चु० " "	४१ २	साध स्वा. " अ०	३२ २	
ष्णु	अ० " "	२४ १	साम चु० उ० से०	४८ १	
ष्णुसु	दि० " "	२८ १	साम्ब " प० "	४१ २	
ष्णुह	" " "	३० २	सार " उ० "	४८ १	
ष्णौ	भ्वा. " अ.	२० १	सुख " " "	४६ २	
ष्मिङ्	" आ० " "	२० २	सुख कं० प० "	५१ १	
ष्मिङ्	चु० " से०	४२ १	सूच चु० उ० "	४८ १	
ष्वञ्ज	भ्वा. " अ.	२१ २	सूत्र " " "	४६ १	
ष्वद	" " से.	१ २	सूक्ष्म भ्वा. प० "	१४ १	
ष्वद	चु० उ० "	४६ २	सूक्ष्म " " "	११ १	
[नि]ष्वप्	अ० प० अ०	२५ १	सृ " " अ०	२० २	
ष्वस्क	भ्वा. आ. से.	३ १	सृ जु० " " "	२७ १	
[नि]ष्विदा	भ्वा. आ. " "	१५ २	सृञ् भ्वा. प. से.		
[नि]ष्विदा	" प० " "	२१ २	सृज दि० आ. अ.	२० १	
[नि]ष्विदा	दि० " अ०	३० १	सृज तु० प० "	३६ १	

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
सृष्ट	भ्वा. प० अ०	२१ २	स्पश चु० आ० से०	४४ १	
सेक	" आ० से०	३ १	स्पृ स्वा. प० अ.	३२ १	
स्कन्दिर्	" प० अ०	२१ २	स्पृद्य तु० " "	३६ १	
स्कभि	" आ. से०	८ २	स्पृह चु० उ० से.	४८ १	
स्कृत्	क्रधा. उ. अ.	३६ १	स्फर तु० प० "	३५ १	
स्कृदि	भ्वा. आ. से.	१ १	स्फायी भ्वा. आ.	" १० २	
स्खद	" " "	१६ १	स्फिट चु० प० "	४२ १	
स्खदिर्	" " "	१७ २	स्फिट्ट " " "	४३ १	
स्खल	" " "	१२ १	स्फुट भ्वा. आ.	" ६ १	
स्खलि	" " "	१७ २	स्फुट तु० प० "	३५ १	
स्तन	चु० उ० "	४८ १	स्फुट चु० उ० "	४५ १	
[स्तृक्ष	भ्वा. प० " "	१४ १]	[स्फुटि भ्वा. प० " "	७ २]	
स्तृत्	स्वा. " अ०	३२ १	[स्फुटि चु० " "	४१ १]	
स्तृह	तु० प० से०	३४ २	स्फुटिर् भ्वा. " "	७ २	
स्तृ	क्रधा. " "	३६ २	स्फुड तु० " "	३५ १	
स्तृत्	" उ० " "	३६ १	स्फुडि चु० " "	४१ १	
स्तेन	चु० " "	४८ २	स्फुर तु० " "	३५ १	
स्तोम	" " "	४६ २	स्फुर्छा भ्वा. " "	५ १	
स्त्ये	भ्वा. प० अ.	२० १	स्फुल तु० " "	३५ १	
स्थुड	तु० " से.	३५ १	[द्विगो]स्फूर्जा भ्वा. " "	५ २	
स्थूल	चु० आ. " "	४८ २	स्मित चु० " "	४२ १	
स्ना	भ्वा. प० अ.	१७ २	स्मील भ्वा. " "	११ २	
स्पदि	" आ. से०	१ २	स्मृ " " अ०	१७ १	
स्पद्ध	" " "	१ १	स्मृ " " "	२० २	
स्पश	" उ० " "	१६ २	स्मृ स्वा. " "	३२ १	

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
स्यन्दू	भ्वा. आ. से.	१६ १	हल	भ्वा. प० से.	१८ १
स्यम	चु० " "	४४ २	हसे	" " "	१५ १
स्यमु	भ्वा. प० "	१८ १	[ओ]हाक्	जु० " अ०	२६ २
रुकि	" आ० "	३ १	[ओ]हाङ्	" आ० "	२६ २
सम्भु	" " "	१६ १	हि	स्वा. प. अ.	३२ १
संसु	" " "	१६ १	हिक्र	भ्वा. उ० से.	१६ २
सिन्नु	दि० प० "	२८ १	हित	" प० "	७ १
स्र	भ्वा. " अ.	२० २	हिडि	भ्वा. आ. "	६ १
स्रक्	" आ. से०	३ १	हिल	तु० प० "	३४ २
स्वन	" प० "	१७ २	हिवि	भ्वा. " "	१२ २
स्वन	" " "	१८ १	हिष्क	चु० आ. "	४४ १
स्वर	चु० उ० "	४८ १	हिसि	रु० प० "	३७ २
स्वर्द	भ्वा. आ. "	१ २	[हिसि	चु० उ० "	४७ १]
स्वाद	" " "	२ १	हु	जु० प० अ०	२६ १
स्वाद	चु० उ० "	४६ २	हुडि	भ्वा. आ. से.	६ १
स्वृ	भ्वा. प. अ.	२० २	हुडि	" " "	६ २
	ह		हुड्	" प० "	८ १
हट	भ्वा. प. से.	७ १	हुर्छा	" " "	५ १
हह	" " "	७ २	हल	" " "	१८ २
हद	" आ० अ०	२१ २	ह्रु	" " "	८ १
हन	अ० प० अ०	२३ १	हृ	जु० " अ०	२७ १
हम्भ	भ्वा. प. से.	१० १	ह्रम्	भ्वा. उ० "	२० १
हय	" " "	११ १	ह्रणोङ्	कं आ. से.	५१ २
हर्य	" " "	११ २	हृष	दि० प० "	३१ १
			हृषु	भ्वा. " "	१५ १

धातवः	गणादयः	पृ० पा०	धातवः	गणादयः	पृ० पा०
हेउ	भ्वा. आ० से.	६ १	हाद	भ्वा. आ० से.	१ २
हेठ	ऋचा० प. से.	४० २	ही	जु० प० अ.	२६ १
हेड	भ्वा. प० से.	१६ २	हीच्छ	भ्वा. " से.	५ १
हेड्	" आ० "	६ २	होषु	" आ० "	१३ २
हेपु	" " "	८ २	होमे	" प० "	१६ २
हेपु	" " "	१३ २	होप	चु० " "	४३ २
होड्	" " "	६ २	होस	भ्वा. " "	१५ १
होड्	" प० "	८ १	होदी	" आ० "	२ १
होड्	अ. आ. अ.	२५ २	हल	" प० "	१७ १
होल	भ्वा. प० से.	१७ १	हल	" " "	१७ २
होल	" " "	१७ २	ह्र	" " अ०	२० २
होमे	" " "	१६ २	ह्रम्	" उ० "	२२ २
होस	" " "	१५ १			

ADDENDUM

p.	५३.	२	After	सम	चु० उ	"	४५	१
			Insert	समि	भ्वा. प	"	१७	२
p.	६५.	२	After	सिम	दि० प	"	२८	२
			Insert	सिन्नु	भ्वा. "	"	१२	१
p.	६८	१	After	सम्भु	" " "	"	१६	१
			Insert	सम्भु	" " "	"	६	१
p.	६८	१	After	हृ	भ्वा. प० से०	७	१	
			Insert	हृ	" " "	७	२	

धातुपाठः

जे०एल० शास्त्री

किसी भी भाषा के शब्दों की रचना में उस भाषा के आख्यात का योगदान मुख्यतः रहता है। संस्कृत वाङ्मय में इस तथ्य का अन्वेषण सर्वप्रथम आचार्य यास्क ने किया, जिन्होंने अपनी सर्वोत्कृष्ट रचना निरुक्त में “सर्वाणि नामान्याख्यातजानि” कहकर शब्दों के व्युत्पत्तिजन्य अर्थ का समर्थन किया है।

तुलनात्मक भाषाविज्ञान की दृष्टि से भी धातुपाठ का महत्त्व है। भारोपीय भाषाओं के शब्दों की रचना धातु-प्रत्यय के योग से हुई। इनमें कई धातु समानाकार एवं समानार्थक हैं, जो भारोपीय जनों के सहवास एवं सांस्कृतिक आदान-प्रदान के परिचायक हैं। इस संग्रह में कई धातु आत्मनेपद हैं, कई परस्मैपद हैं, कई उभयपद हैं एवं कई सेट् और कई अनिट् हैं। पुनरावृत्ति के कारण ग्रन्थ का कलेवर बढ़ न जाए इसलिये आत्मनेपद आदि पारिभाषिक शब्दों के लिए हमने सांकेतिक वर्ण आ० आदि का प्रयोग किया है ताकि अल्पाक्षर प्रयोग से ही हम धातुसम्बन्धी ज्ञान प्राप्त कर सकें। धातुसूची में हमने प्रत्येक धातु का गणनिर्देश भी कर दिया है ताकि धातु में विकरण आ जाने से जो परिवर्तन हो जाता है उसका भी ज्ञान हो सके।

इस पुस्तक की रचना अन्तर्राष्ट्रीय शिक्षा स्तर पर की गई है, जिससे अन्तर्राष्ट्रीय छात्र इसके उपयोग से अधिकाधिक लाभ उठा सकें।

MLBD

E-mail: mlbd@mlbd.com
Website: www.mlbd.com

₹ 125

Sanskrit Grammar

धातुपाठः

जे०एल० शास्त्री